

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Jaroslav Joza

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: N4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Agropodnikání

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

TURISMUS VE VENKOVSKÉM PROSTORU – příklad obce
Purkarec

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Drahomíra Kušová

Autor: Bc. Jaroslav Joza

České Budějovice, duben 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Datum

Podpis:

Poděkování:

Za cenné rady, inspirativní připomínky, ale i trpělivost, se kterou byla tato práce vedena, bych chtěl na tomto místě poděkovat PhDr. Drahomíře Kušové

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá turistickým ruchem ve venkovském prostoru, který je možno členit na různé druhy a formy. Hlavním cílem práce je především detailní analýza situace obce Purkarec, jakožto konkrétní součástí českobudějovického regionu. Práce konkretizuje, jak pohlíží a jaké názory mají na turistický ruch místní občané, místní podnikatelé, turisté a místní odborníci. Pro podrobnou a komplexní analýzu cestovního ruchu v obci Purkarec je v práci využito formy deskriptivní případové studie. Získání informací a dat o situaci ve venkovském prostoru v obci Purkarec probíhalo prostřednictvím kombinací metod kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Na základě empirického terénního výzkumu byly zjištěny postoje a názory jednotlivých dotazovaných kategorií. Cestovní ruch se v oblasti Purkarce nachází na vzestupné úrovni, která ovšem nepoškozuje nikterak zásadně přírodu.

Klíčová slova:

cestovní ruch, venkovská turistika, venkovský prostor, obec Purkarec, příroda, udržitelný rozvoj, turisté, návštěvníci, řeka Vltava, historické památky

Abstract:

This thesis examines the tourism in the rural space, which can be divided into variety of categories and forms. The main aim of the thesis is above all a detailed analysis of the situation in the municipality Purkarec as a concrete part of the region České Budějovice. Moreover this thesis specifies sights and opinions of local inhabitants, businessmen and experts on local tourism. To analysing the tourism in the municipality Purkarec is used the method of the descriptive case study. Data collection and information gathering about the situation in rural space of the municipality Purkarec took a place through combinations of methods of the qualitative and quantitative research. On the basis of the field research was discovered attitudes and opinions of particular interviewed categories. The tourism in the area of Purkarec is at the moment rising up which nevertheless doesn't affect negatively the environment.

Keywords: tourism, rural tourism, rural space, the municipality Purkarec, environment, sustainable development, tourists, visitors, the Vltava river, historical sights

1. Úvod	9
2. Literární přehled	11
2.1 Cestovní ruch	11
2.1.1 Historie cestovního ruchu	11
2.1.2 Vymezení pojmu cestovního ruchu	11
2.1.3 Cestovní ruch jako systém	12
2.1.4 Typologie cestovního ruchu	17
2.1.4.1 Druhy cestovního ruchu	17
2.1.4.2 Formy cestovního ruchu	21
2.1.5 Voda a cestovní ruch	26
2.1.6 Udržitelnost a cestovní ruch	27
2.1.7. Myslivost v porovnání s negativním vlivem cestovního ruchu	28
3. Cestovní ruch na Českobudějovicku	29
4. Metodika práce	29
4.1 Hypotéza	31
5. Detailně analyzovaná obec Purkarec	32
5.1 Historické zmínky o Purkarci	33
5.2 Historické památky obce Purkarec	33
5.2.1 Karlův Hrádek	33
5.2.2 Vorařství	34
5.2.2.1 Spolek Vltavan v Purkarci	34
5.2.2.2 Pomník a muzeum voroplavby	35
5.2.3 Kostel sv. Jiří	36
5.2.4 Kaple sv. Rozálie	36
5.3 Sportovní cestovní ruch	37
5.3.1 Cyklostezka z Hluboké nad Vltavou do Purkarce (Vltavská)	37
5.3.2 Další cyklostezky	37
5.3.3 Dračí lodě	38
5.4 Myslivost a sportovní rybolov okolo Purkarce	38
5.5 Rekreační cestovní ruch	39
5.5.1 Houbaření	39

5.5.2 Chataření, chalupaření	40
5.6 Splavnost Vltavy	40
5.7 Restaurační a pobytová zařízení	40
5.8 Autocamping na pravém břehu Vltavy	41
5.9 Ostatní navštěvované akce	42
6. Výsledky a vyhodnocení dotazníkového šetření	43
6.1 Výsledky dotazníků pro návštěvníky	43
6.1.1 Identifikování návštěvníků	43
6.1.2 Typ návštěvy	45
6.1.3 Lokalita	46
6.2 Výsledky dotazníků pro místní obyvatele	48
6.2.1 Identifikování místních obyvatel	48
6.3 Výsledky dotazníků pro místní podnikatele	52
6.4 Rozhovor s místním odborníkem Ing. Novosadem	54
7. Diskuze	56
8. Závěr	60
Přehled použité literatury a zdrojů	62
Použitá literatura	62
Elektronické zdroje	64
Přílohy: Dotazníky	
Fotodokumentace	

1. Úvod

Předkládaná práce se zabývá problematikou turismu ve venkovském prostoru, která bude prozkoumána na jednom konkrétním příkladu – obci Purkarec. Hlavní důvod, proč jsem si zvolil pro svou diplomovou práci právě téma venkovského turismu v obci Purkarec, spočívá v tom, že turistiku sám aktivně provozuji, jedná se o lokalitu, ve které jsem vyrůstal a ke které mám tudíž osobní citový vztah. Jako občanovi dané obce mi není lhostejné, jakým způsobem ovlivňuje rozvíjející se turismus naši malou obec, která stála ještě do nedávna v ústraní turistického zájmu. Jaké konkrétní následky má strmý nárůst turismu pro místní občany? A jaké postoje zaujímají samotní občané obce k této problematice? Právě tyto otázky budou stát v popředí zájmu mé diplomové práce.

Obecně lze říci, že cestovní ruch se řadí mezi významná hospodářská odvětví každého státu, neboť stimuluje růst hrubého domácího produktu země (HDP), s čímž je spojen nárůst životní úrovně obyvatelstva a úrovně jejich konzumu. Z čílého cestovního ruchu pochopitelně profitují přímo obyvatelé, kteří mají v dané lokalitě (či v její blízkosti) své trvalé bydliště. Ekonomika cestovního ruchu má pozitivní vliv na tvorbu nových pracovních míst a kvalitu nabízených služeb. Rozmanitost lidských potřeb – z pohledu rekreace jde o potřeby jako jsou odpočinek, zábava nebo poznávání – způsobuje, že turistický ruch se dnes stal neodmyslitelnou součástí moderního způsobu života.

Cestovní ruch by však neměl být vnímán jen prizmatem výše ekonomických ukazatelů. Má-li cestovní ruch ve středně a dlouhodobém horizontu přispívat k celkovému rozvoji obce, musí být udržitelnou záležitostí, kdy na jedné straně spočívá udržitelnost v zachování zdravého životního prostředí a druhé straně v rozvoji dané lokality. K tomu, aby se cestovní ruch nerozvíjel na úkor životního prostředí (a jeho rozmanitosti), které je třeba zachovat pro budoucí generace, je třeba provozovat koncepci udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Jako jeden z hlavních příkladů lze v tomto ohledu jmenovat „zelený cestovní ruch“, který může nabývat forem venkovského cestovního ruchu a ekoturistiky (další členění viz kapitola 2.1.4.2 Formy cestovního ruchu). Tyto typy udržitelného cestovního ruchu se zaměřují na pobyt v přírodě, ve venkovském prostředí, ale i v mírně osídlených oblastech. Základním principem udržitelného cestovního ruchu je přitom fakt, že

návštěvníci by měli respektovat přírodu, v lepším případě s ní splynout a chránit jí. Narušení rovnováhy v přírodě může totiž vést ke katastrofickým následkům pro přírodu a v konečném důsledku i pro lidstvo samotné.

Cestovní ruch se ukazuje jako jedna z možných variant rozvoje venkovských oblastí, která by však měla brát v úvahu možnosti rozvoje daného území a jeho obyvatel. Proto není od věci objektivně uvážít možnosti a příležitosti, kterými může daná obec nebo území přispět k rozvoji cestovního ruchu. Jednou ze základních podmínek pro rozvoj turismu je zajištění ubytovacích a stravovacích zařízení, které potencionálním zákazníkům poskytnou základní servis pro možnost krátkodobého, ale i dlouhodobého setrvání v dané lokalitě. Specifickým znakem venkovské turistiky je také propagování specifických zdrojů a výrobků, které se na venkově vypěstují, vyprodukují nebo vyskytují. Tím se přispívá k šetření se zdroji, ale i ekonomickému rozvoji obce.

Obecným cílem této diplomové práce je prostudovat odbornou literaturu k danému tématu a vytvořit literární rešerši, která by měla uvést problematiku cestovního ruchu. Rešerše by měla obsahovat základní pojmy jako venkovský prostor, cestovní ruch, udržitelnost, vliv turismu na okolí a přírodu, jaké formy a druhy cestovního ruchu můžeme rozlišovat. Rešerše dále představuje cestovní ruch jako druh uzavřeného systému, na který působí vnější a vnitřní vlivy. Třetí kapitola stručně pojednává o Českobudějovicku jako turistické oblasti. Hlavním cílem páté kapitoly je především detailně analyzovat situaci v obci Purkarec, jakožto konkrétní součástí českobudějovického regionu. Ve vybrané obci byl proveden empirický terénní výzkum (kombinací kvalitativního a kvantitativního sběru dat), který zjišťoval pohled místních občanů, místních podnikatelů, turistů a představitelů ochrany životního prostředí na rozvíjející se turistiku v obci Purkarec. Šetření formou dotazníku bylo realizováno u třech skupin účastníků. První skupinu představují turisté, druhou skupinou jsou místní obyvatelé a poslední skupina zahrnuje podnikatele v cestovním ruchu. Jako hlavní zdroj informací stran vlivu turismu na životní prostředí v obci slouží rozhovor s místním odborníkem, kterého lze považovat jak za představitele působícího v oblasti cestovního ruchu, tak za představitele, který se podílí na ochraně fauny a flory v dané lokalitě.

2. Literární přehled

2.1 Cestovní ruch

2.1.1 Historie cestovního ruchu

Přelom 19. a 20. století je zaznamenán jako počátek rozvoje již dnes známého moderního cestovního ruchu. Ve vyspělých zemích se cestovní ruch začal formulovat jako odvětví společenské činnosti. Období průmyslové revoluce je však spojováno některými odborníky jako prvopočátky, důsledkem tehdejších technických, ekonomických a sociálních podmínek (Hesková a kol., 2006: 9).

Rozvoj cestovního ruchu se nejprve uskutečňuje v rozvinutých zemích západní Evropy, kde jsou splněny veškeré podmínky pro prvopočátky. Po té se rozšiřuje moderní smysl cestovního ruchu na celý kontinent a též do zámoří (Parmová, 2003: 5).

2.1.2 Vymezení pojmu cestovního ruchu

Součástí dnešní moderní společnosti se neodmyslitelně stává cestovní ruch, který každoročně způsobí pohyb velkého množství lidí. Ve svém volném čase člověk pak zpravidla opouští místo svého dosavadního bydliště a navštěvuje jiná místa za účelem rekreace, poznávání, styk s lidmi a z celé řady dalších důvodů (Indrová a kol., 2004: 7).

Stříbrná (2005) uvádí, že cestovní ruch představuje v současné době jeden z nejprogresivnějších sektorů světové ekonomiky. Dosažené zisky jsou vyšší než zisky z naftového a automobilového průmyslu, vytváří nejvíce pracovních míst. Aktivity cestovního ruchu se do nedávného času soustřeďovaly z velké části do specializovaných přímořských, jezerních a horských oblastí a do hlavních kulturních center (včetně lázeňských míst) (Stříbrná, 2005: 7).

Lidé se přesouvají krátkodobě na jiná místa, aby zde mohli uskutečnit jiné, pro ně příjemné zážitky. Krátkodobým pobytem mimo své bydliště však nemusí být uspokojování vlastních potřeb, ale může se například jednat o navštěvování lukrativních oblastí v rámci služebních cest, kde hlavním smyslem cestování je práce, nikoliv zábava (Horner, 2003: 53).

Hlavním podnětem pro změnu pobytu bývá záměrná změna prostředí, jež umožňuje člověku uspokojit některé z jeho potřeb, například potřeby odpočinku, klidu, pohybu, poznání, kulturních a estetických zážitků, změny míst, seberealizace a další. Pro uspokojení některých potřeb neposkytuje místo běžného životního prostředí (místo jejich bydliště) dostatek možností a příležitostí nebo neumožňuje dostatečnou kvalitu jejich uspokojení (Indrová a kol., 2004: 7).

2.1.3 Cestovní ruch jako systém

Hesková a kol. (2006) uvádí, že cestovní ruch je otevřený a dynamický systém, který se skládá ze dvou podsystémů, a to subjektu a objektu cestovního ruchu včetně vzájemných vazeb. Vazby existují i mezi cestovním ruchem jako systémem a jinými systémy, které jsou součástí jeho okolí, což je nazýváno jako vnější prostředí. Jedná se o ekonomické, politické, sociální, technicko-technologické a ekologické prostředí, které nemá k cestovnímu ruchu výlučný vztah, ale cestovní ruch více nebo méně ovlivňuje. Hlavním ukazatelem je zpětná vazba, tj. vliv cestovního ruchu na jeho okolí. Síla vazby závisí obvykle na úrovni spolupráce všech zúčastněných na rozvoji cestovního ruchu (Hesková a kol., 2006: 12-13, 16).

1. Vnější prostředí působící na cestovní ruch

Ekonomické prostředí určuje hlavně chování subjektů cestovního ruchu. Vlivy vznikají podpůrně nebo tlumeně. Kladně působí například nárůst reálného příjmu, lepší rozdělení příjmů, příznivá ekonomická situace. Negativní role se projevuje v průvodním úkazu krize jako např. zvyšující se nezaměstnanost, zastavení nábory nových zaměstnanců a růst mezd, dále ještě nestabilní měnová situace a restrikce v devizové oblasti (Parmová, 2003: 7).

I sociální prostředí se významně podílí na rozvoji cestovního ruchu, je dáno společenským zřízením. Sociální prostředí působí např. na rozdělování hrubého domácího produktu, pracovní i mimopracovní podmínky a dále také sociální politiku státu (Hesková a kol., 2006: 18).

Pro mnoho obyvatel vyspělých zemí se stává účast na cestování otázkou životní úrovně. Rodiny s vyššími příjmy navštěvují vzdálenější destinace s vyšším standardem služeb. Pracovní doba se stále zkracuje, čas dovolené se tak prodlužuje.

Tyto okolnosti umožňují zapojit do cestovního ruchu stále větší počet obyvatel (Hesková, 1997: 15).

Rozdělování hrubého domácího produktu působí na hmotnou spotřebu a spotřebu služeb lidstva, má velký význam na úroveň výživy, odívání, vybavení domácího prostředí předměty dlouhodobé spotřeby, dále i na úroveň veřejné spotřeby, např. služby, zdravotnictví, školství. Dále pak pracovní podmínky jsou spojené s délkou pracovní doby, intenzitou vykonávané práce, pracovním prostředím, úrovní technické vybavenosti, hygienou a bezpečností práce (Hesková a kol., 2006: 18).

Do ekologického prostředí patří příznivé přírodní a celkové životní podmínky, zajímavé přírodní atraktivita, příznivé klima a čisté ovzduší včetně zajištění atraktivního rekreačního prostoru (Vaněček, 1997: 9).

Cestovní ruch podstatně závisí na přirozené tvorbě atraktivního prostředí. Rozvoj a rozkvět probíhá tam, kde existují vhodné přírodní a kulturně historické zdroje rozmístěné v zemi. Cestovní ruch a ekologické prostředí na sobě úzce závisí a tento vztah je větší než ve většině jiných hospodářských aktivit. Proto narušení nebo snad poškození rovnováhy země u prvků jako je půda, voda, ovzduší, flóra a fauna může dojít k omezení, případně i k likvidaci cestovního ruchu. Ochrana životního prostředí, ochrana přírody a země by měla být z hlediska cestovního ruchu v rovnováze mezi blahobytem a volným časem. Tato rovnováha musí splňovat přípustné zatížení země návštěvníky a rozvoj zařízení cestovního ruchu (Hesková a kol., 2006: 19-20).

Všeobecně je známé, že čím větší je obec, město, hustota osídlení, tím se více přispívá k zhoršování životního prostředí (například exhalace, hluk, atd.) a tím se zvyšuje snaha obyvatel těchto sídel vyjíždět do míst s lepším prostředím (Vaněček, 1997: 9).

V některých státech, městech nebo oblastech existuje např. částečný nebo úplný zákaz vjezdu motorových vozidel na území národních parků nebo chráněných území, zákaz poškozování a ničení flóry a fauny. Cestovní ruch a jeho klesající dopad na životní prostředí lze očekávat zvýšením ekologického citění obyvatelstva, zejména přechod masového cestovního ruchu na tzv. ekologický cestovní ruch (Hesková, 2006: 20).

Politické prostředí lze charakterizovat jako státní zřízení, ve kterém se rozvíjí cestovní ruch, předurčující rozsah vlivů politického okolí, ne cestovní ruch a naopak (Parmová, 2003: 9).

Toto prostředí ovlivňuje rozvoj cestovního ruchu, tvoří zejména mírové podmínky v jednotlivých státech a ve světě jako celku. Nevyhnutelnou podmínkou pro rozvoj cestovního ruchu je mír. V zemích, kde dochází k občanským nepokojům nebo je ohrožena bezpečnost turistů, jejich zdraví, popřípadě majetku, se cestovnímu ruchu daří mnohem méně, než v zemích, kde vládne mír. Velmi záleží i na společenském zřízení státu, ve kterém se cestovní ruch rozvíjí, protože stát je představitelem politiky cestovního ruchu. Politické prostředí a jeho důsledky se projevují při vytváření státních orgánů cestovního ruchu, tvorbě strategií a koncepcí rozvoje cestovního ruchu, tvorbě právních norem, týkajících se možnosti rozvoje cestovního ruchu, ale i v jeho případné stagnaci nebo poklesu, podpoře aktivit, které souvisejí s rozvojem regionů včetně cestovního ruchu (Hesková a kol., 2006: 17).

Technicko-technologické prostředí lze charakterizovat vývojem jednotlivých dopravních prostředků (od vlaku a lodí k autu, autobusu a letadlu), v ubytovací oblasti zvyšování a zlepšování komfortu a všeobecně poskytování kvalitnějších a spolehlivějších služeb (Parmová, 2003: 5).

V dopravní infrastruktuře se jedná především o existenci a vybavenost sítě dálničních tahů, které si žádají neustále rostoucí stupeň motorizace obyvatelstva, hustotu, kapacitu a prostupnost železniční dopravní sítě, hustotu letišť a frekvenci pravidelných a nepravidelných leteckých spojení. Dále lze zahrnout do dopravní infrastruktury existenci lodní přepravy v místech vhodných pro její rozvoj, podobně jako osobních dopravních zařízení v horských a vysokohorských střediscích cestovního ruchu. Rozmach dopravy a dopravních prostředků má však i své negativní stránky na cestovní ruch a životní prostředí (Hesková a kol., 2006: 18-19).

Významným odvětvím jsou nové technologie, které ulehčují poskytování jednotlivých druhů služeb cestovního ruchu, umožňují snižovat počty pracovníků, šetřit energii, vodu atd. Informatizace nabízí společnosti nové informační technologie, které lidem umožňují elektronické rezervování služeb přes centrální systémy rezervování, využívání internetu jako distribučního kanálu, který urychluje nejen výměnu informací, ale i rozhodování účastníků cestovního ruchu a obchodní činnost v cestovním ruchu (Hesková a kol., 2006: 19).

2. Subjekt cestovního ruchu

Subjektem cestovního ruchu se stává každý účastník cestovního ruchu. Z ekonomického hlediska lze zařadit každého, kdo se snaží uspokojit své potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Ze statistického hlediska se stává účastníkem cestovního ruchu cestující označovaný jako návštěvník, turista nebo výletník (Hesková a kol., 2006: 13).

Stálý obyvatel (rezident) v souvislosti se zahraničním cestovním ruchem se rozumí osoba, která žije v zemi alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku. V domácím cestovním ruchu se za stálého obyvatele považuje osoba, která na určitém místě žije alespoň šest měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší šesti měsíců (Indrová a kol., 2004: 13).

Za návštěvníka (visitora) se považuje osoba, která v domácím cestovním ruchu navštěvuje jiná místa v zemi svého trvalého bydliště na kratší dobu než šest měsíců. V zahraničním cestovním ruchu navštěvuje visitor jiné země na období nepřesahující jeden rok s tím, že zásadní smysl návštěvy je v obou případech jiný než výkon výdělečné činnosti (Hesková a kol., 2006: 14). Podle Moravce (2006) z pohledu poptávky se návštěvníkem stává kdokoliv, kdo je do cestovního ruchu zapojen coby zákazník (Moravec, 2006: 24).

Za turistu se označuje osoba, která v domácím, respektive v zahraničním cestovním ruchu vyhovuje kritériím návštěvníka. Návštěva turisty je spojena minimálně s jedním přenocováním. Délku pobytu je možno určit jako hlavní kritérium a rozlišuje se na turistu na dovolené a turistu, který krátkodobě pobývá v destinaci. Turista na dovolené (holiday maker) setrvává na daném místě více než určitý počet nocí nebo dní (například v České republice 2-3 noci, v zahraničí pak 7 a více nocí). Krátkodobý turista setrvává na místě dobu nepřekračující určený počet nocí nebo dní, ale zahrnuje pobyt alespoň s jedním přenocováním (Hesková a kol., 2006: 14).

Výletník (excursionist, sameday visitor) je někdy nazývaný jako jednodenní návštěvník. V zahraničním cestovním ruchu lze nazvat výletníkem osobu, která navštěvuje jinou zemi, ve které nemá své trvalé bydliště a běžné životní prostředí na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštívené zemi přenocovala, přičemž hlavním důvodem návštěvy je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi. Pak v domácím cestovním ruchu můžeme nazvat výletníkem osobu, která trvale žije

v dané zemi, cestuje a navštěvuje místa odlišná od místa svého trvalého bydliště a běžného životního prostředí na čas kratší méně než 24 hodin. Nesmí však v navštíveném místě přenocovat, přičemž hlavním záměrem své cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě. Základní atributy definice cestovního ruchu, zejména vymezené pojmy, jako je návštěvník, turista a výletník, které definovala Mezinárodní konference v Ottavě, je třeba uvést následující:

- ✓ změna stálého místa, změna běžného životního prostředí (trvalého bydliště),
- ✓ dočasnost návštěvy a pobytu,
- ✓ nevýdělečný charakter cesty (Indrová a kol., 2004: 14).

3. Objekt cestovního ruchu

Do objektu cestovního ruchu spadá všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Jedná se o přírodu, kulturu, hospodářství apod. Objekt se tak stává nositelem nabídky, tvoří ho cílové místo, podniky a instituce cestovního ruchu. Účastník (subjekt) cestovního ruchu navštěvuje cílová místa jen tehdy, když se nachází vhodný ekvivalent na uspokojování jeho potřeb. Jeho složkou bývají služby a zboží vyráběné podniky a institucemi cestovního ruchu v cílovém místě (Hesková a kol., 2006: 15).

Odborná literatura nazývá destinaci cestovního ruchu jako cílové místo, které vytváří nabídku s atraktivitami a s nimi spojenými zařízeními a službami cestovního ruchu. Účastník nebo skupina cestovního ruchu si cílové místo vybírají pro svou návštěvu, které poskytovatelé přinášejí na trh.

Cílové místo lze definovat na základě čtyř složek:

- ✓ atraktivita (kulturní, přírodní),
- ✓ vybavenost tvořená materiálně-technickým zařízením (ubytovacími, stravovacími, zábavními podniky, obchodem a ostatními službami),
- ✓ dostupnost (dopravní dostupnost, struktura dopravy),
- ✓ dodatečné služby ve formě místních organizací, které využívají návštěvníci a jednak také místní podnikatelé.¹

¹ Zdroj: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/3-vztah-mistnich-obyvatel-k-navstevnikum/> [cit. 20.2. 2013]

2.1.4 Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch musí být úzce specifikován, protože v každodenní praxi se projevuje v různých druzích a formách a prezentovat ho jen ve všeobecné rovině by bylo nedostačující. Druhy a formy se neustále vyvíjejí a obohacují v závislosti na poptávce účastníků cestovního ruchu a technicko-technologických možnostech nabídky (Hesková a kol., 2006: 21).

V odborné literatuře lze najít nejrůznější členění cestovního ruchu v závislosti na tom, jak se projevuje v reálné konkrétní podobě, a to ať již na straně poptávky nebo na straně nabídky.

Odborná literatura nejčastěji rozděluje cestovní ruch na:

- ✓ formy cestovního ruchu, v nichž hlavně dominuje hledisko motivů účasti na cestovním ruchu,
- ✓ druhy cestovního ruchu, které zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a prostředek jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a dalších podmínkách, jakož i jeho účinky (Indrová a kol., 2004: 17).

2.1.4.1. Druhy cestovního ruchu

1. Rekreační cestovní ruch, který představuje nejširší účast lidské populace na cestovním ruchu. Realizace ve většině případů probíhá ve vhodném rekreačním prostředí, jehož příznivé účinky jsou využívány v zájmu reprodukce fyzických a duševních sil člověka (Indrová a kol., 2004: 18).

Pro tento druh cestovního ruchu je charakteristický pasivní, ale i aktivní odpočinek v přírodním prostředí s cílem regenerace. Pobyt v přírodním prostředí spojený s různými rekreačními činnostmi (pohybové a nenáročné sportovní aktivity, například procházky, táboření, chataření, chalupaření, houbaření, zahrádkaření a jiné) přispívá pozitivně na organismus a duševní zdraví člověka (Hesková a kol., 2006: 22).

2. Sportovní cestovní ruch je také spojován s vhodným přírodním prostředím, avšak s aktivním vykonáváním různých sportovních činností, u kterých

se očekává dobrá fyzická kondice pro danou sportovní aktivitu (Hesková a kol., 2006: 23).

Délka pobytu může mít krátkodobý či dlouhodobý charakter se sportovní náplní, zaměřené především na udržování a posilování zdraví a prohlubování morálních a volních vlastností člověka (Indrová a kol., 2004: 19).

Do sportovního cestovního ruchu lze zařadit např. turistiku, která může být pěší, horská, vodní; cykloturistiku nebo mototuristiku, ke které patří kempování a karavanning. Jaká sportovní aktivita bude uskutečňována, závisí na ročním období. Letní období je vhodné pro aktivity u vody např. koupání a plavání ve volné přírodě nebo na koupalištích nebo pro míčové hry, tenis, pro náročnější golf. Na jaře, v létě (když je optimální teplota) a na podzim může člověk využívat cyklistické stezky (trasy) k projížďkám na kole nebo na in-line bruslích. Zimní období lze využít lyžováním, bruslením, sáňkováním (Hesková a kol., 2006: 23).

Některé oblasti jsou spjaty s používáním kola jako přepravního prostředku, eventuálně prostředku k dosažení turistického cíle. Jízda na kole, poznávání, zlepšování kondice a odpočinek patří k základním motivům cykloturistiky. Cestovní kanceláře, které pořádají cykloturistické zájezdy, poukazují na důležitost dokonalého organizačního zajištění, dokonalou chronologickou a topografickou přípravu trasy, materiálně-technické zabezpečení (doprovodné vozidlo, technická pomoc, náhradní materiál), zdravotní vybavení a pojištění, ubytování a stravování odpovídající náročnosti trasy (Francová, 2003: 47).

Mnozí lidé si na svou dovolenou vezou jízdní kola, ačkoliv jindy v roce na kole ani nejezdí. Někteří z nich však na kola zapomenou, proto je dobré, aby jim například provozovatel hotelu, ubytovacího zařízení vyšel vstříc a nabídl jim za dobrou cenu kola k zapůjčení. Cyklisté nevyžadují velké nároky a často jsou nejspokojenější právě v malém kempu. Jednou z jejich nevýhod bývá jejich setrvání na jednom místě, na kterém nevydrží totiž delší dobu. Když už se rozhodnou někde usadit, jejich pobyt trvá jen několik dní, ale většinou se zastaví pouze na jednu noc (Škodová Parmová, 2007: 23).

Někteří lidé tráví svůj volný čas jízdou na koni, o kterou je stále větší zájem. Člověk však musí mít s chovem koní dobré zkušenosti. Provozovatel musí počítat s tím, že přes letní sezónu koně sice budou vydělávat s minimálními „provozními výdaji“, ale

po zbytek roku se musí koně finančně i časově dotovat. Navíc koním musí člověk dobře rozumět, protože od nich bude vyžadovat práci, kterou je musel naučit. Pokud někdo v okolí vlastní koňskou jízdárnu, koně a nevlastní ubytovací zařízení, lze se v rámci kooperace s ním spojit (Škodová Parmová, 2007: 23).

3. Myslivecký a rybářský cestovní ruch, kdy turistika, zaměřená na lov se stává velice výnosným typem cestovního ruchu, zaměřeného na pobyty spojené s lovem zvěře či rybolovem, mající nezanedbatelný význam zvláště v souvislosti se zahraničním cestovním ruchem (Indrová a kol., 2004: 20).

Podle Francové (2003) byl před rokem 1989 lovecký cestovní ruch převážně realizován jako příjezdový, tj. zahraniční hosté (lovci) si přijížděli do Československa zastřílet a zalovit. Změnou životních podmínek, kdy si i naši lidé mohou dovolit za lovem vycestovat, je nazýván jako výjezdový. Naši lovci nejčastěji cestují do Kanady a na Slovensko, kde loví medvědy. Nejčastějším motivem lovců bývá zájem o myslivost, což znamená vlastní účast na lovu, pobyt v přírodě, společenská prestiž, odpočinek a relaxace (Francová, 2003: 45-46).

Do rybářského cestovního ruchu spadá chytání ryb na udici nebo potápění se v řekách, jezerech, přehradách, rybnících a mořích. Myslivecké a rybářské cestovní kanceláře musí respektovat platnou legislativu, týkající se ochrany přírody a země, upravující podmínky myslivosti a rybářství. Lov a odstřel zvěře nebo ptáků, podobně jako lov ryb, podléhá kontrole (kontrola počtu ulovených zvířat, ryb, termíny výlovů a honů) a poplatkům (Hesková a kol., 2006: 24).

Myslivecké akce lze rozdělit na:

- ✓ společné, například hony,
- ✓ individuální.

Cestovní kancelář v rámci zkvalitnění služeb zajišťuje např.:

- ✓ vystavení loveckého lístku (vstup do revíru a povolení k odstřelu zvěře),
- ✓ zajištění speciálního průvodce – instruktora (ovládajícího zásady myslivosti a rybaření),
- ✓ transfer do místa lovu,
- ✓ ubytovací a stravovací služby v místě (hájovny, myslivny, horské chaty),
- ✓ lovecké pojištění.

Realizace loveckého cestovního ruchu se uskutečňuje na tzv. loveckých revírech, ty jsou buď soukromé, státní nebo obecní (Francová, 2003: 45-46).

4. Kulturně poznávací cestovní ruch se zabývá především poznáváním historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů. Tento typ cestovního ruchu tak uspokojuje duchovní potřebu lidí, kteří jsou motivováni možnostmi poznávání kulturního dědictví, kultury a způsobu života rezidentů navštěvovaných cílových míst s možnostmi zábavy a rozptýlení. Obyvatelstvo obohacuje a rozšiřuje o kulturně společenský rozhled, kdy plní významnou výchovně vzdělávací roli. V praxi se pak podílí v návštěvnosti muzeí, galerií, výstav, kulturních pamětihodností, archeologických nalezišť, hudebních, divadelních a filmových festivalů, společenských a náboženských akcí (Indrová a kol., 2004: 18; Hesková a kol., 2006: 24).

5. Cestovní ruch s náboženskou orientací bývá označován jako poutní turistika. Tento druh cestovního ruchu lze zařadit do kulturního cestovního ruchu, je spojen s tradicemi světových náboženství. Od kulturního cestovního ruchu se liší náboženskými motivy, jeho účastníci však odmítají, aby byli nazýváni jako turisté (Hesková a kol., 2006: 24).

Jako hlavní motiv účastníci vnímají návštěvy poutních a posvátných míst, návštěvy církevních památek a religiozních událostí (Indrová a kol., 2004: 18).

6. Lázeňský cestovní ruch poskytuje návštěvníkům ve volném čase zdravotně preventivní a léčebné činnosti pod odborným zdravotnickým dohledem. Pro existenci a rozvoj lázeňského cestovního ruchu musí se v lokalitě nacházet přírodní léčivé zdroje (přírodní léčivá voda, plyn, bahno a klima), které ovlivňují zaměření lázeňské léčebny (Hesková a kol., 2006: 25).

Česká republika má několikasetletou tradici v lázeňské léčbě. Je považována za lázeňskou velmoc, kde turisté mohou téměř ve 40 lázeňských místech využít jedinečné minerální prameny.²

Lázeňské pobyty jsou založené na využívání přírodních léčivých zdrojů, kombinují se s medikamentózní léčbou, dietním stravováním a psychofyzikální rehabilitací. Lázeňská léčba napomáhá prevenci proti nemocem, zlepšení zdravotního stavu a tím

² Zdroj: <http://www.czechtourism.cz/mark-komunikace/lazenstvi-1/> [cit. 21. 2. 2013]

i snižování pracovní neschopnosti obyvatelstva. Pozitivní výsledky lázeňské léčby spojují odborníci se společenským a kulturním životem, který se v lázeňských městech intenzivně rozvíjí (Hesková a kol., 2006: 25).

7. Zdravotně orientovaný cestovní ruch se podílí především na zdravotní prevenci, rehabilitaci, rekonvalescenci i léčbu následků nemocí především v rámci pobytu v lázeňských zařízeních či jiných střediscích cestovního ruchu s příznivým zdravotním prostředím (Indrová a kol., 2004: 19).

Člověk se snaží ovlivnit růst zdravotního uvědomění, preventivně ovlivňuje své zdraví, protože na něj působí negativní důsledky vysokého životního tempa a současného způsobu života. Pokračuje trend z konce minulého století, kdy sílí požadavky na rozvoj zdravotního cestovního ruchu, příkladem mohou být pohoda, péče o tělo a krásu (tzv. wellness, fitness, beauty). Zdravotní cestovní ruch ve službách nabízí nejenom lázně, ale i hotely v rekreačních střediscích a hlavní součástí jsou různé sportovně rekreační, rekondiční, relaxační a další aktivity a programy (Hesková a kol., 2006: 25).

2.1.4.2 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu blíže definují a určují podstatu cestovního ruchu z hlediska potřeb a cílů jeho účastníků (návštěvníků). Zjištění potřeb a cílů dovoluje lépe připravit a zdokonalit produkt nebo službu a nabízet je na trhu cílové skupině účastníků cestovního ruchu. Formy cestovního ruchu lze rozdělit podle různých hledisek, například: z geografického hlediska, podle počtu účastníků, věku účastníků, délky účasti, převažujícího místa pobytu, ročního období, použitého dopravního prostředku, z hlediska dynamiky a ze sociologického hlediska (Hesková a kol. 2006: 21-22, 27).

1. Geografické hledisko

Do domácího cestovního ruchu lze zařadit pobyty nebo zájezdy návštěvníků, které nepřekročí naši státní hranici. Hlavním cílem pobytu turistů, kteří navštěvují domácí destinace je využití volného času nebo realizace obchodu a jiných profesních povinností. Pokud návštěvník chce vycestovat do jiné země, hovoříme o zahraničním cestovním ruchu. Cílem cestujícího je místo, oblast nebo středisko na území jiného státu. Rozdělujeme zahraniční cestovní ruch na aktivní a pasivní. Při aktivním

cestovním ruchem zahraniční hosté přijíždějí do naší země. Při pasivním cestovním ruchem vyjíždějí naši obyvatelé za hranice našeho státu. Existuje také tranzitní cestovní ruch, kdy účastníci projíždějí přes určité území jiného státu s možností využití některých služeb dané země (Škodová Parmová, 2007: 14).

2. Podle počtu účastníků

Tento typ cestovního ruchu bývá rozdělen na individuální a skupinový. Když účastník cestuje sám nebo nejvýše s rodinou, nazýváme jej individuální, který spočívá v samostatném organizování pobytu jednotlivcem nebo malou skupinou lidí. Prioritou bývá seberealizace při tvorbě programu a libovolné přizpůsobování se podmínkám. Příkladem individuálního cestovního ruchu je individuální chatová rekreace. Skupinový cestovní ruch je organizován hromadně pro zájmově či jinak orientované klienty a kolektivy. Organizované skupiny mívají slevy při přepravě, v ubytovacích zařízeních, při návštěvě objektů a atrakcí (Hesková a kol., 2006: 28; Indrová a kol., 2004: 25)

3. Podle věku účastníků

Hlavním kritériem je věk účastníků, kteří se svým spotřebním chováním a nároky na rozsah a strukturu služeb v rámci účasti na cestovním ruchu výrazně odlišují od ostatní populace. Tuto formu můžeme rozdělit na cestovní ruch dětí, mládeže, seniorů, rodin s dětmi a samostatné věkové skupiny lidí mezi 40-50 lety. Do 15 let se jedná o cestovní ruch dětí bez rodičů, jako příklad můžeme uvést různé pobytové, sportovní či jinak zaměřené dětské tábory, školní výlety, školy v přírodě a další. Mladí lidé přibližně ve věku 15-24 let, kteří již nejezdí na prázdniny nebo dovolenou se svými rodiči, nazýváme jako cestovní ruch mládeže. Důchodci neboli obyvatelé třetího věku jsou představiteli cestovního ruchu seniorů. Lidé věkově nad 40 let, disponující s dostatkem volného času, neboť již mají odrostlé děti, nazýváme jako cestovní ruch věkové skupiny 40-50 let (Indrová a kol., 2004: 25-26).

4. Podle délky účasti

Délku pobytu můžeme rozdělit na výletní, krátkodobý, víkendový a dlouhodobý cestovní ruch. Výletní cestovní ruch můžeme nazvat ten, kdy návštěvník cestuje do místa mimo trvalé bydliště v kratším časovém úseku než jeden

den bez přenocování, s různou motivací, s různým typem dopravního prostředku (kolo, autobus, vlak, loď), samostatně nebo jako součást zájezdu. Krátkodobý cestovní ruch lze charakterizovat pobytem účastníka mimo trvalé bydliště, jeho návštěva nepřesahuje dvě až tři přenocování. Pořádá se za účelem odpočinku, klidu, poznání, rozptýlení a zábavy, kulturního nebo sportovního vyžití. Kritérium pro krátkodobý cestovní ruch splňuje víkendový pobyt, který se označuje jako víkendový cestovní ruch (Hesková a kol., 2006: 31).

Dlouhodobým pobytem nazýváme návštěvu, kdy účastník setrvává v navštěvovaném místě více jak 3 přenocování, nikoliv však více než 6 měsíců v domácím cestovním ruchu a více než 1 rok v cestovním ruchu zahraničním (Indrová a kol., 2004: 24).

5. Podle převažujícího místa pobytu

Místo, kde strávíme svou dovolenou má prostorové určení. Podle toho, kde se aktivity cestovního ruchu odehrávají, lze rozeznávat např. městskou turistiku, vysokohorskou, cestovní ruch v okolí vodních ploch, cestovní ruch v rámci významných kulturních center (Hrabánková, Hájek, 2002: 19).

O městském cestovním ruchu mluvíme tehdy, když účastník navštěvuje jakákoliv místa ve městě, jehož hlavním cílem je celkový zážitek z návštěvy města bez ohledu na to, jestli je pobyt spojený s přenocováním nebo bez přenocování (Hesková a kol. 2006: 31-32).

Vše spojené s venkovským cestovním ruchem můžeme nazvat venkovskou turistikou, jedná se o pobyt turistů mimo město a mimo velká turistická centra. K tradičním produktům patří pobyt a služby poskytované ve venkovské krajině a venkovském prostředí, v malých městech, vesnicích, v jednotlivých zemědělských hospodářstvích, farmách (agroturistika, ekoagroturistika, chataření a chalupaření) mimo velká turistická centra a střediska letních, zimních nebo celoročních pobytů (Janotka, 1999: 14).

Venkov je situován v oblasti s nízkou hustotou osídlení, na rozdíl od městské či vysokohorské turistiky je pro něj příznačná jistá konotace na trvalou udržitelnost. Nemalou dobu byl venkov ve srovnání s plážovou rekreací považován za nedůležitou a neatraktivní destinaci cestovního ruchu. Šanci pro rozvoj strukturálně postižených regionů ukazuje venkovský cestovní ruch, který představuje naději pro uchování hodnot kulturní krajiny (Hrabánková, Hájek, 2002: 19).

Z historického hlediska lze kořeny lidského společenství hledat ve venkovském prostředí, potažmo obci jako nejmenší jednotky státu. V tomto ohledu pak můžeme venkovskou turistiku chápat jako návrat k těmto kořenům, návrat k přírodě s možností ubytování ve vesnických domech a různých ubytovacích zařízeních na venkově, kde je součástí nabídky i možnost stravování nebo vlastní přípravy stravy a možnost se zapojit do různých činností spojených s pobytem na venkově. Hlavním cílem rozvoje cestovního ruchu na venkovských oblastech je začlenit do poskytování služeb místní obyvatele. Důležitým krokem k rozvoji bývá odborná připravenost poskytování služeb, ochota podílet se na uspokojování potřeb hostů, otevřenost a vstřícnost venkovské rodiny a schopnost komunikace v cizích jazycích. Bez vzájemné komunikace není možné návštěvníkovi poskytnout domácí atmosféru. Hlavním podnětem, proč lidé vyhledávají pobyt na venkově a krajinu s ním spojenou, je kvalitnější prostředí venkova (čistší ovzduší, méně hluku) ve srovnání s městy a průmyslovými aglomeracemi (Hesková a kol., 2006: 32-33).

Typickými znaky při provozování venkovské turistiky jsou: ohleduplný vztah k přírodě a krajině, decentralizované ubytování s omezenou ubytovací kapacitou, komfortní a rodinné zázemí, vytváření zázemí pro typicky venkovské sportovní aktivity, pochopení pro maximální soukromí, individuální zájmy a aktivitu návštěvníků (Janotka, 1999: 14-15).

Do venkovské turistiky nelze začlenit fungování středisek umístěných sice v přírodě, ale poskytujících hromadné služby velice koncentrovaným způsobem velkému počtu návštěvníků v destinaci. Představitelem těchto koncentrovaných středisek bývají především přímořská letoviska a pláže, horské turistické oblasti s koncentrováním hotelů a apartmánů spojené s poskytováním služeb, dále lázeňské oblasti, rybníky a jezera s vysokou koncentrací návštěvníků, historické památky regionálního a celostátního významu s velmi vysokou návštěvností – hrady, zámky, prostory, historická jádra měst (Janotka, 1999: 14).

Agroturistiku můžeme nazvat jako specifickou formu venkovské turistiky, která se zaměřuje na bezprostřední využívání přírody a krajiny venkova, je charakteristická přímým vztahem k zemědělským pracím nebo usedlostem se zemědělskou funkcí. Farmáři a další podnikatelé, provozují agroturistiku v zemědělské prvovýrobě, která jim slouží jako hlavní nebo další zdroj k udržení nebo rozšíření hlavního podnikatelského záměru. Tento typ venkovské turistiky se stává ideálním typem rodinné dovolené (Indrová, 2008: 64).

Agroturistika navrácí obyvatelstvo do přírody a aktivního odpočinku. Člověk zde může nacházet netradiční zážitky s poznáváním života a práce na zemědělském hospodářství (charakter práce, rostliny, zvířata, nářadí). Může si dále vyzkoušet různé typy řemesel a zaniklých tradic (tkaní a vyšívání, řezbářství, hrnčířství, hudba, tanec, lidové slavnosti, příprava českých pokrmů). Do nabídky také spadá aktivní způsob života, jako jsou například sportovně rekreační aktivity (jízda na koni, myslivost, rybaření apod.). Návštěvník může být aktivně přítomen na typických farmářských činnostech, jako je například sečení a sušení sena, dojení, výroba másla a sýrů, sklizňové práce, sběr ovoce a lesních plodů, konzervování ovoce a zeleniny. Agroturistika se označuje za jednu z forem udržitelného cestovního ruchu (Hesková a kol., 2006: 33).

Ekoagroturistika se podobá agroturistice s tím rozdílem, že je provozována na ekologicky hospodařících farmách, které vyprodukují bioprodukty (biopotraviny) ve zdravém životním prostředí. Ekologicky hospodařící farmy nesmí ze zákona používat při pěstování rostlin nebo při chovu zvířat žádné syntetické chemikálie, hnojiva, hormonální přípravky, umělá barviva či konzervační látky. Produkty a výrobky ekologického zemědělství musí splňovat přísné podmínky nařízené zákonem, podléhají přísné kontrole, splňují mezinárodní standardy a jejich výrobky jsou označené ochrannou známkou BIO. Podstatným znakem ekoagroturisty je nejen sepectí s farmářskou rodinou, tato turistika se podílí na zemědělských pracích a konzumaci produktů ekologického zemědělství (Indrová, 2008: 65).

6. Podle ročního období

Tuto formu cestovního ruchu můžeme rozdělit na sezónní, mimosezónní a celoroční. Pod pojmem sezónní cestovní ruch si lze představit nepravidelnost a nerovnoměrnost vývoje sociálněekonomických jevů vlivem vnějších příčin v průběhu roku, kdy na cestovní ruch působí přírodní a sociální činitelé. Střídání ročních období, klimatické a povětrnostní změny, délka dne jsou přírodní podmínky, které cestovní ruch velice ovlivňují. Hlavní sezónu můžeme nazvat obdobím, kdy na cestovní ruch působí příznivé podmínky, vedlejší sezóna je pak charakteristická pro méně příznivé podmínky. Sezónnost se podílí na různých změnách v cestovním ruchu, například ovlivňuje počty účastníků, intenzitu využívání dopravních prostředků, obsazenosti ubytovacích a stravovacích kapacit apod. Podniky

v cestovním ruchu na sezónnost reagují cenovou politikou, aktivní nabídkou služeb, propagací a administrativními opatřeními (např. regulace dovolených a školních prázdnin) (Hesková a kol., 2006: 33-34).

7. Podle použitého dopravního prostředku

Mezi základní prvky dopravy patří dopravní prostředky, jako jsou automobily, vlaky, lodě, letadla, dopravní cesty - silnice, železnice, námořní linky, dopravní infrastruktura - nádraží, benzinová čerpadla, letiště, přístavy. Automobilová doprava neboli automobilový cestovní ruch patří k nejrozšířenějším a k nejrychlejším druhům dopravy (Šíp, 1997: 9).

V posledních patnácti letech se rozmohla poptávka po zámořských, ale i výletních okružních plavbách. Okružní plavba lodí je různě dlouhá, má většinou pravidelný jízdní řád, s různou zábavou na lodi pro příjemné strávení volného času. Vyhlídkové plavby lodí jsou organizovány na jezerech, kanálech, řekách, nejčastěji však na mořích a oceánech (Gehinová, 2008: 33).

2.1.5 Voda a cestovní ruch

Spojení cestovního ruchu a vody k sobě neodmyslitelně patří, voda má zde specifické postavení. Mezi českými občany je pobyt u vody nejoblíbenější volnočasovou aktivitou na dovolené, preferuje ho 9 z 10 občanů starších 15 let. Většina aktivit u vody patří do masového cestovního ruchu s negativními dopady na životní prostředí, kdy voda je extrémně zranitelným prostředím, ale významným z pohledu ochrany přírody a krajiny. Z hlediska udržitelného rozvoje je voda jedním z prostředí, pro něž je udržitelnost vysoce důležitá. Spojením rekreačních aktivit a vodních útvarů rozlišujeme aktivity na vodě závislé a aktivity vodou podporované. Voda je nepostradatelným prostředím pro závislé aktivity, ke kterým patří například sportovní rybolov, projížďka na loďkách, vodní lyžování, koupání, plavání, vodáctví (rafty, kanoe, kajaky), jachting, lov a pozorování vodního ptactva. Činnosti, které vodní útvar pro svou existenci nepotřebuje, ale při existenci vodního toku významně přispívají k celkovému prožitku rekreaanta, se nazývají aktivity vodou podporované. Do aktivit vodou podporovaných můžeme zařadit pěší turistiku a cykloturistiku podél vodních toků a vodních ploch, turistiku orientovanou na prožitek z krajiny (trekking) a poznávání přírody. Z těchto faktů vyplývá, že voda a cestovní ruch

k sobě patří, protože voda má významné estetické pozadí i pro aktivity na vodních útvarech nezávislých. Voda na člověka působí uklidňujícím a uvolňujícím dojmem, je významnou složkou kvality outdoorových rekreačních aktivit (Navrátil, 2012: 49).

2.1.6 Udržitelnost a cestovní ruch

Hlavním cílem cestovního ruchu bývá fyzický a ekonomický rozvoj, neměl by však člověk opomíjet dopady cestovního ruchu na životní prostředí i jeho sociokulturní vlivy. Z hlediska trvalého a udržitelného rozvoje cestovního ruchu by měly být eliminovány konflikty mezi místními lidmi a účastníky cestovního ruchu, mělo by se dbát na zachování přírodních zdrojů a ochrany životního prostředí (Navrátil, 2012: 31).

Podle Indrové (2008) je trvale udržitelný rozvoj charakterizován jako rozvoj, který zajistí uspokojení potřeb, aniž by ohrozil budoucí generaci a její uspokojení potřeb. Tato definice ukazuje nový pohled na ekonomický rozvoj, který by měl přihlížet k ekologickým principům, při minimálním znečišťování životního prostředí a při zachování základního životního standardu lidí. Významným faktorem při rozvoji území představuje cestovní ruch, který má environmentální dopady, ty však nebyly dlouho doceňovány. Cestovní ruch v posledních letech zaznamenal mohutný rozvoj, kdy ve vyspělých zemích se zvyšovala životní úroveň a nutnost řešení otázky rozvoje a trvalé udržitelnosti cestovního ruchu (Indrová, 2008: 13).

Vzájemný vztah cestovního ruchu a životního prostředí je však jako základ posuzování udržitelnosti cestovního ruchu komplexní. Environmentální daň ve formě finančního příspěvku slouží na údržbu přírodních oblastí, tím je zajištěn potenciální přínos cestovního ruchu pro udržitelné využívání krajiny. Některé aktivity byly zpoplatněny (například vstup do zvláště chráněných území, rybolov, potápění atd.) nebo byly finanční prostředky získány formou dobrovolných plateb (Navrátil, 2012: 31).

2.1.7 Myslivost v porovnání s negativním vlivem cestovního ruchu

Časté vyrušování zvěře lidmi působí neoddiskutovatelně problémy z hlediska jejího úspěšného chovu. Každodenní vyrušování zvěře se projevuje stresem, kterému je zvěř v dnešní době ve zvýšené míře vystavována. Stres způsobuje pokles průměrné hmotnosti a v důsledku dalších okolností nezřídka přispívá k jejímu úhynu. Nejvíce náchylné na rušení zvěře bývají příměstské honitby a také honitby potýkající se s vysokou návštěvností ze stran majitelů psů, houbařů, turistů a dalších návštěvníků. Rušné cesty stále častěji vytlačují zvěř do klidných míst s dostatečným krytem. V důsledku této situace dochází ke snižování životního prostoru zvěře, kdy je častým vyrušováním uměle stlačována na mnohem menší území, než které mohla za normálních okolností využívat k ulehání a odpočinku. Velikost honebních pozemků a velikost, kterou zvěř může skutečně obývat, se liší. Největší koncentrace spárkaté zvěře silně korelují s porosty, ve kterých vznikají každoročně nejvyšší škody (Košnář, 2011: 10).

3. Cestovní ruch na Českobudějovicku

Českobudějovický region leží při jihovýchodní hranici Čech s Rakouskem, ve střední až jihovýchodní části Jihočeského kraje. Českobudějovicko lze označit jako významnou turistickou oblast plnou lesíků, sadů, polí, luk, toků, rybníků a různých historických a kulturních památek.³ Českobudějovicko je součástí celých jižních Čech, korespondující s charakteristikou této oblasti a je přitažlivé nejen pro českou, ale i zahraniční klientelu.

4. Metodika práce

Základním zdrojem informací práce je široké spektrum odborné literatury vztahující se k problematice cestovního ruchu ve venkovském prostoru. Na základě prostudování odborné literatury vznikla literární rešerše, která představuje úvod do daného tématu a shrnutí dosavadního stavu poznání.

Pro podrobný a komplexní popis analýzy cestovního ruchu v obci Purkarec je v práci využito formy deskriptivní případové studie. Získání informací a dat o situaci ve venkovském prostoru v obci Purkarec probíhalo prostřednictvím kombinací metod kvalitativního a kvantitativního výzkumu (viz Hendl, 2005), které v tomto případě zahrnovaly dotazníkové šetření, strukturovaný rozhovor a pozorování.

Na základě studia odborné literatury došlo k vytvoření souboru otázek, které byly dále zpracovány do formy tří druhů dotazníků. Dotazníkové šetření se týkalo tří skupin účastníků. První kategorii tvořili turisté navštěvující danou lokalitu. Druhá skupina zahrnovala obyvatele s trvalým bydlištěm v dané lokalitě. Poslední skupinou dotazovaných byli místní podnikatelé v oblasti cestovního ruchu. Za účelem zjištění vlivu turismu na životní prostředí, přírodu a živočichy v ní byl uskutečněn rozhovor s místním odborníkem, který je představitelem cestovního ruchu i ochrany přírody. Mezi jednotlivými otázkami ze tří druhů dotazníků lze nalézt vzájemnou provázanost. V dotazníkových šetřeních byly odpovědi u jednotlivých kategorií (turisté, místní obyvatelé a místní podnikatelé) sečteny a převedeny na procenta.

³ Zdroj: http://www.trasovnik.cz/k_jihoc/cesbud/cesbud.asp [cit. 4. 3. 2013]

1. Metodika dotazníkového šetření pro návštěvníky

Dne 15. a 16. září 2012 byli dotazováni turisté, návštěvníci, výletníci, kteří se v této době rozhodli navštívit lokalitu obce Purkarec. Na dotazník odpovědělo 97 dotázaných účastníků, pouze 4 se zdrželi. Dotazník se skládal z 12 krátkých, poměrně jednoduchých otázek, které byly koncipovány jako „zaškrťovací“, což mělo respondentům zajistit jednodušší formu odpovídání. Pouze jediná otázka měla doplňovací charakter, a to z toho důvodu, aby měli návštěvníci prostor k širšímu vyjádření svého názoru. Dotazníkové šetření probíhalo formou kladení jednotlivých otázek, které se nejdříve soustřeďovaly na identifikování dané osoby, (pohlaví, věk, vzdělání), posléze konkretizovaly účel návštěvy, názor na charakter a kvalitu přírody, vstřícnost místních obyvatel a kvalitu ubytovacích a stravovacích zařízení (viz příloha č. 1). Při zodpovídání jednotlivých otázek byly zaznamenány i poznámky a připomínky, které účastníci cestovního ruchu vznášeli.

2. Metodika dotazníkového šetření pro místní obyvatele

Druhá kategorie respondentů zahrnující místní obyvatele byla dotazována začátkem měsíce dubna ve dnech 6. a 7. letošního roku. Jednotlivé dotazníky byly rozšířeny vesměs náhodně mezi místní obyvatele, a to bez preference věku, pohlaví či vzdělání. Dotazník byl místním spoluobčanům ponechán k dispozici cca dva dny, aby měli dotazovaní dostatek času na vyplnění a mohli si své odpovědi důkladně promyslet. Následně byly vyplněné dotazníky opět vráceny. Dotazník se skládal z 12 otázek, přičemž některé z nich obsahovaly podotázky. Většina otázek měla „zaškrťovací charakter“, 3 otázky byly koncipovány jako doplňovací, kdy obyvatelé mohli vyjádřit obsírněji své názory na dění v obci. První 4 otázky sloužily k identifikaci osob dle věku, zaměstnání, pohlaví a stupně vzdělání. Zde je nutné uvést, že všechny druhy dotazníků byly koncipovány jako anonymní. Další otázky se týkaly spokojenosti místních obyvatel s fungováním obce, se zvýšeným stupněm turismu a jeho vlivu na ochranu přírody (viz příloha č. 2). Co se celkového počtu dotazovaných týká, bylo osloveno 50 místních občanů, přičemž pouze 44 osob dotazník odevzdalo.

3. Metodika dotazníkového šetření pro podnikatele v cestovním ruchu

Třetí kategorii dotazovaných tvořili místní podnikatelé v oblasti cestovního ruchu, kteří podnikají v dané obci v některém z ubytovacích nebo i pohostinných zařízení. Toto dotazníkové šetření probíhalo paralelně s dotazováním místních obyvatel, a to ve dnech 6. a 7. dubna 2013. Dotazník se skládal celkem ze 14 otázek. Tak jako u předchozích typů dotazníků měla většina otázek zaškrťovací odpověď, pouze 4 otázky byly koncipovány jako odpovědi doplňovací, aby mohli podnikatelé vyjádřit podrobněji své názory. Otázky se soustřeďovaly především na to, jak jsou podnikatelé spokojeni s fungováním obce, mírou její podpory podnikatelských aktivit. Dále zjišťovaly otázky skutečnosti spojené s ekonomickými aspekty turismu v dané lokalitě, přístupu místních obyvatel k podnikatelským aktivitám nebo stavem ochrany přírody (viz příloha č. 3).

1. Metodika rozhovoru

Naposledy se uskutečnil rozhovor s místním odborníkem panem Ing. Petrem Novosadem, který je zástupcem mysliveckého cestovního ruchu a také zástupcem ochrany přírody. Rozhovor proběhl začátkem dubna, byl nahráván a následně sepsán. Otázky byly předem připravené, charakterizovaly například, jak cestovní ruch ovlivňuje přírodu a živočichy v ní. Soustředily se pak na cyklostezku vedoucí mezi městem Hluboká nad Vltavou a Purkarcem, která vede jak otevřenou přírodou, tak i přímo kolem Staré obory. Další otázky se týkaly mysliveckého cestovního ruchu (viz příloha č. 4).

4.1 Hypotézy

Ze studia odborné literatury vplynuly tyto hypotézy, které budou ověřeny terénním empirickým šetřením, zdali se platí na území Purkarce.

- ✓ Turismus se vyskytuje v různých formách a druzích. V jaké míře jsou tyto formy a druhy zastoupeny v obci Purkarec?
- ✓ Cestovní ruch zvyšuje v obci zaměstnanost, poskytuje nová místa a příležitosti.
- ✓ Turismus stresuje zvěř, časté vyrušování uměle vytlačuje zvěř, na místa kde má klid.

5. Detailně analyzovaná obec Purkarec

Obec Purkarec leží osm kilometrů severně po proudu řeky Vltavy od Hluboké nad Vltavou a přibližně deset kilometrů jižně od Týna nad Vltavou. Administrativně je místní částí Hluboké nad Vltavou. Obec Purkarec je zapadlá vesnička, ležící v údolí s nadmořskou výškou 380 metrů, ve které žije 161 obyvatel.⁴ Kolem dokola se tyčí vrchy s nadmořskou výškou kolem 500 metrů.

Vesnice Purkarec byla už od pradávna atraktivní pro svou polohu, která leží u řeky Vltavy, obklopená hlubokými lesy, kde je dostatek dřeva k těžbě, a ve kterých se vyskytují různé druhy zvěře. Sám Karel IV. Lucemburský si nedaleko Purkarce vybudoval malé sídlo (Karlův Hrádek), které sloužilo jak pro letní, tak i pro lovecké návštěvy. Lze tedy říci, že vesnice od svého založení byla vcelku navštěvovanou oblastí.

Postupem let atraktivita obce stoupá, vyskytuje se zde několik druhů cestovního ruchu například: kulturně poznávací cestovní ruch, cestovní ruch s náboženskou orientací, sportovní cestovní ruch, rekreační cestovní ruch, myslivecký a rybářský cestovní ruch. Návštěvníci zde mohou obdivovat dochované kulturní památky, z nichž jsou nejznámější: zřícenina Karlův Hrádek, kostel sv. Jiří, pomník a muzeum voroplavby, kaple sv. Rozálie a několik statků dochovaných ze selského baroka. Návštěvníkům náboženského cestovního ruchu je otevřen kostel sv. Jiří nebo kaple sv. Rozálie. Pro sportovně založené lidi, kteří dají přednost sportovnímu cestovnímu ruchu, jsou k dispozici cyklostezky, závody dračích lodí a v zimním období na řece Vltavě, lze dojet po bruslařské dráze až k Hněvkovické přehradě. Vášniví myslivci mohou využít služeb Staré nebo Nové obory, kde se jim nabízí za poplatek odstřel jelena, daňka, muflona nebo černé zvěře. Účastníci rybářského cestovního ruchu mají možnost chytání ryb na řece Vltavě, pokud jsou členem Českého rybářského svazu nebo si mohou koupit jednodenní až čtrnáctidenní povolenku k rybolovu. Účastníci rekreačního cestovního ruchu mohou navštěvovat lesy v okolí Purkarce, ve kterých si mohou nasbírat nejen lesní plody, ale i různé houby a tak spojit svoji příjemnou rekreační činnost s užitečnou. Dále do tohoto rekreačního ruchu v Purkarci patří chataření, chalupaření, obdivování přírody, koupání, slunění a také plavba na lodi po řece Vltavě. Pravidelně se zde pořádají

⁴ Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Purkarec> [cit. 10. 4. 2013]

slavnostní akce, jako je například: pouť, Vltavanské slavnosti, hasičská soutěž, plesy, stavění májky, otevírání a zavírání řeky Vltavy.

Pro návštěvníky Purkarce jsou připraveny ubytovací zařízení, mezi které patří hotel, penzion, chalupa a autocamping a dále stravovací zařízení jako jsou restaurace, hostinec nebo malý obchůdek.

5.1 Historické zmínky o Purkarci

Vznik dnešního názvu obce „Purkarec“ není přesně znám, ale první historická zmínka se uvádí kolem roku 1352, kdy ves se nazývala Purcharcz. V této době, kdy zmíněná vesnice byla již vybudována, se lze domnívat, že vznikla v průběhu kolonizace prováděné na hlubockém panství v předchozím století. Název byl odvozen z původně německého osobního jména Purkart. Karel IV. se snažil o vybudování důležité lokality – hradu a následně městečka Karlova Hrádku (Karlshaus). Lze se domnívat, že hrad vznikl někdy krátce před rokem 1357. Nejstarší uchovaná zmínka o tomto hradu, se datuje kolem téhož roku (Verbík, 1983: 8-12).

5.2 Historické památky obce Purkarec

5.2.1 Karlův Hrádek

V předešlé kapitole jsou uvedeny zmínky o datu založení Karlova Hrádku. Hrádek se tyčí na vysokém, příkrém a skalnatém ostrohu nad levým břehem řeky Vltavy. Severně od hradu se nacházelo dosti prostranné předhradí, kde se rozprostíraly hospodářské budovy, které patřily k hradu. Od předhradí odděloval hrad hluboký a široký příkop, který byl ve tvaru trojúhelníku, kromě severní strany byl všude obklopen strmými stráněmi. K hradní bráně se bylo možno dostat cestou skrz předhradí a přes padací most. Hrad měl na pohled tvar nepravidelného šestiúhelníku. Za hradní branou se nacházel dvůr, uprostřed kterého byla hradní studna. Zdi byly postaveny z drobného, placatého kamení, což svědčí o tom, že se hrad stavěl ve značném spěchu, a že jeho účel nebyl obranný. Místnosti uvnitř hradu neměly pravidelný půdorys, podle těchto i dalších znaků se také soudí, že hrad sloužil převážně k letním pobytům než k obraně. Hrádek panovníkovi sloužil asi jako letohrádek nebo lovecký hrad. Na definitivní zánik hradu poukazují jen domněnky.

Jedna z domněnek je, že hrad mohl zaniknout až koncem 14. století, v období úpadku královské moci Václava IV. a v době jeho zápasu s velkými feudály, zvláště s jihočeskými sousedy (Rožmberky), kdy mohl být hrad dobyt a vypálen. Další názor je ten, že k definitivnímu zániku hradu mohlo dojít až v době husitské revoluce (Verbík, 1983: 13-17).

5.2.2 Vorařství

V Čechách má plavení dřeva dlouholetou historii a tradici, kdy plavba dřeva se uskutečňovala po řekách a vodních tocích. První nejasné zmínky jsou zachyceny ve 12. století, ale teprve Privilegium Jana Lucemburského z roku 1316 označuje voroplavbu již v plném rozkvětu. Dalším rozmachem plavení dříví svědčí nařízení Karla IV. o jezích a clech z roku 1366, kterým byly normalizovány vorové propusti v jezích mlýnů a určena místa, kde se z plaveného dřeva museli odvádět poplatky. Další podrobnější zprávy o voroplavbě jsou datovány v 16. století, kdy došlo ke zvýšené potřebě dřeva v důsledku nové orientace obchodu se solí dopravované na vorech a stavebního ruchu. (Nedbal, 2012: 3).

5.2.2.1 Spolek Vltavan v Purkarci

Na založení spolku „Vltavan“ v Purkarci se podíleli především lidé zaměstnaní jako lesní dělníci v hlubockém a poněšickém polesí, kteří v podzimním a zimním období pracovali v lesích, kde poráželi a připravovali dříví pro dopravu v podobně svázaných vorových tabulí po řece Vltavě do Prahy a dále do Německa. Na vaziště (neboli splazy) bylo dříví dopraveno pomocí koní. Vytříděné dříví se na začátku jara svalovalo do řeky, kde se z nich svazovaly jednotlivé tabule (vory) o 12 až 16 kládách a takto připravené vory se spojily v tzv. pramen (voroplavební jednotka).

Spolek „Vltavan“ v Purkarci byl založen dnem 1. dubna roku 1902 pány Františkem Jozou a Janem Jozou společně a na základě usnesení prvních čtyřiceti členů (vesměs rodáků a Purkareckých plavců) (Nedbal, 2012: 8).

Plavci nosili typické oblečení, které se skládalo z manšestrových nebo štruksových kalhot ohrnutých nad kotníky, z nízkých holínek, silné košile bez nákrčníků, vesty, kazajky, šátku okolo krku; v chladných dnech pak z krátkého

silného kabátu, čepice se štítkem nebo kloboukem, čímž se lišili od ostatních lidí. Členové vltavanských spolků si od samého začátku vzniku pořizovali charakteristické kroje. Vltavani nosili v podstatě jednotné oblečení, jako vzor byl pražský spolek vltavanů. Odlišnost spočívala pouze v pokrývce hlavy, každý spolek měl svoji specifickou pokrývku. Vltavanský kroj se skládal z plátěných kalhot, modrého saka se zlatými knoflíky a kotvičkami, červenobílé pruhované košile, červené šerpy kolem pasu a nízkým tvrdým černým lesklým cylindrem se širokou kobaltově modrou stuhou.⁵

Vltavanské spolky se rozhodly vystupovat pod společným názvem „Vltavan Čechy“, jedná se o společenství vltavanských spolků Praha, Davle, Štěchovice a Purkarec. Důvodem založení společenství bylo zjednodušení styků s ostatními vorařskými spolky v Evropě a hlavně s vedením mezinárodní asociace. „Vltavan Čechy“ svojí činnost opírá o tradice spolkového života kolem řeky Vltavy. Posláním společenství „Vltavan Čechy“ je podporovat a organizovat kulturní a národní život lidí, kteří mají blízký vztah k Vltavě, jeho historii, tradicím a současnosti, zastupovat a chránit zájmy sdružených subjektů, poskytovat jim pomoc a vytvářet ke vzájemné spolupráci potřebnou základnu.⁶

5.2.2.2 Pomník a muzeum voroplavby

V roce 1972 členové a příznivci spolku Vltavan vybudovali svépomocí na návsi památník „Všem voroplavcům z Purkarce a okolí“ (Nedbal, 2012: 10).

V roce 1977 byla pro veřejnost otevřena „Síň tradic jihočeské voroplavby“, u příležitosti 75. výročí založení spolku Vltavan. Síň voroplavby byla vybudována svépomocí, nalézala se v domku paní Marie Šlechtové. Nejvíce se zasloužil na vybudování síně voroplavby nejstarší člen spolku Vltavan (od roku 1924) bratr František Vondrášek, jednatel spolku, lesní dělník, plavec s vrátenským patentem (průkaz způsobilosti) pro voroplavbu do Prahy a dále do Hamburku a též jako purkarecký převozník. Ve Vltavské kronice se nachází podrobné postupy vázání vorů a pramenů, které pan Vondrášek vyrobil sám, a tyto základní exponáty se nacházely v Síni voroplavby. Síň v domku paní Šlechtové fungovala do roku 1993, po té byla

⁵ Zdroj: <http://vltavancechy.webmium.com/purkarec> [cit. 30. 3.2013]

⁶ Zdroj: <http://vltavancechy.webmium.com/purkarec> [cit. 30. 3. 2013]

Síň voroplavby přemístěna do objektu č. p. 86, ve kterém byl od roku 1955 Místní národní výbor. Síň voroplavby byla znovu otevřena až v roce 1995 (Nedbal, 2012: 10-11).

5.2.3 Kostel sv. Jiří

V Purkarcí roku 1364 byla zřízena farnost, kdy Karel IV. obdržel žádost s pečeti purkrabího hradu, rychtáře, konšelů a obce městečka Karlova Hrádku, aby potvrdil nadaci zdejšího farního kostela, který byl zasvěcen sv. Jiří a byl vybudován v 60. letech 14. století v gotickém slohu. Pozůstatky z gotického slohu (křížová klenba a jižní boční portál s osvětlením) jsou zachovány do dnešní doby, a to i přes pozdější barokní přestavbu. V předhusitském období fungovala fara nejen jako významné středisko šíření náboženské ideologie, ale její existence ukazovala na důležitost daného místa ve srovnání s okolními vesnicemi (Verbík, 1983: 14; 20 srov. Nedbal, 2012: 33).

5.2.4 Kaple sv. Rozálie

Západně, asi 2,5 kilometru od Purkarce, se nachází kaple sv. Rozálie, která je označována jako poutní místo. Tato kaple, svatořečená ke cti sv. Rozálie, jako jedné z ochránkyň před morem, byla vystavěna po roce 1680, kdy nejen zdejší kraj, ale velkou část Čech zasáhla velmi silná vlna morové epidemie, která připravila o život mnoho obyvatel. Následkem morové epidemie přišel o své děti nebohatý příslušník rytířského rodu Býšovců z Býšova, který nechal na památku postavit malou barokní kapličku. Kaple sv. Rozálie i sousední studánka s vodou sem celoročně lákaly poutníky a i procesí. Za josefinských reforem byl součástí kaple, o kterou se nikdo nestaral zvon, který později byl přemístěn do Dřítně. Na začátku 19. století začali lidé opět místo navštěvovat a v roce 1825 se chátrající kapličku podařilo opravit. V roce 1945 přišlo na zdejší pouť na 5.000 lidí. Jedna z posledních velkých návštěv se uskutečnila v roce 1957, kdy sem doputovala procesí z Purkarce, Křtěnova a Dolního Bukovska. Poté význam poutního místa stagnuje a upadá.⁷

⁷ Zdroj: http://www.veduta-nakladatelstvi.cz/download/1223627545cs__1_netradicni_tur_cile.pdf [cit. 5. 4. 2013]

5.3 Sportovní cestovní ruch

5.3.1 Cyklostezka z Hluboké nad Vltavou do Purkarce (Vltavská)

Cyklisté, pěší turisté mohou od roku 2010 využívat nově vybudovanou cyklostezku z Hluboké nad Vltavou do Purkarce. Stezka je dlouhá přes deset kilometrů a je vedena podél levého břehu Vltavy. Trasa 1. etapy je vedena z Hluboké nad Vltavou podél břehu řeky Vltavy. Dále navazuje na úsek vybudovaný ve 2. etapě podél Hněvkovické přehrady, pod vrchem starověkého hradiště Baba přes nově postavený mostek přes Zlatěšovický potok a dále podél plotu Staré obory k místu, kde u přírodní rezervace Karvanice pokračuje 1. etapa lesem okolo romantické gotické zříceniny Karlova Hrádku a končí ve vesnici Purkarec. Návštěvník, který se vydá na kole nebo pěšky z Hluboké do Purkarce po cyklostezce může být ohromen, protože cyklostezka je vedena atraktivním, historicky i přírodovědně hodnotným územím, jež je začleněno mezi evropsky významné lokality „Natura 2000“. Na některých místech na cyklostezce jsou umístěny informační tabule se zajímavostmi o fauně a floře a turisté mají k dispozici také krytá odpočívadla s posezením a kolostavy.⁸ U vyústění cyklostezky v Purkarci se nachází muzeum vorařství, kde si turisté mohou prohlédnout celou řadu exponátů.⁹

5.3.2 Další cyklostezky

Cyklista, který přijede například po cyklostezce z Hluboké nad Vltavou do Purkarce, si může vybrat různé trasy zpět nebo dále pokračovat, například do Týna nad Vltavou. Jednou z možností je, že se vrátí zpět po levém břehu, po té samé trase. Atraktivnější možností je využít přívoz z Purkarce a jet po pravém břehu Vltavy zpět nebo opačným směrem do Týna nad Vltavou. Cyklista mířící do Týna nad Vltavou, pro kterého je Purkarec mezizastávka, se může vydat buďto přívozem na druhý břeh nebo pokračovat po levém břehu (přes Jeznici, Litoradlice, Hněvkovice) anebo lesem přes Rachačky. Další z možností je, že cyklista pojedje z Purkarce zpět na Hlubokou nad Vltavou (přes Chlumec), tato trasa je však náročnější a na cyklistu čeká strmé převýšení z Purkarce do Chlumce.

⁸ <http://www.rr-jihozapad.cz/?projekt=cyklisticka-stezka-hluboka-nad-vltavou-ponesice> [cit. 5.4.2013]

⁹ Zdroj: <http://www.rr-jihozapad.cz/?projekt=cyklisticka-stezka-hluboka-nad-vltavou-ponesice> [cit. 7. 4. 2013]

5.3.3 Dračí lodě

Každý rok na začátku léta se v Purkarci konají závody dračích lodí. Pořadatelé vždy očekávají, že do Purkarce zavítá každoročně víc jak stovka turistů. Běžně do Purkarce na dračí lodě zamíří až 50 posádek. Jedna posádka je složena z 22 lidí, kdy jeden člověk bubnuje, jeden kormidluje a dvacet lidí pádluje. Dračí loď má 10 řad sedadel, to znamená, že vedle sebe sedí dva pádlující lidé. Přední část loď symbolizuje hlavu draka, zadní část pak ocas draka. Trup lodi zdobí namalované šupiny. Bubeník sedí v přední části loď, těsně před pádlujícími a udává úderem do bubnu tempo, jak intenzivně bude 20 lidí pádlovat. V zadní části stojí kormidelník, který řídí dračí loď k cíli. V jediném závodě spolu soupeří většinou čtyři lodě, které se na startu srovnají a po té je odstartováno. Trať, která měří 200 metrů, je ohraničena bójkami.

Dračí lodě nejsou jednodenní akcí, ale závod je spojený s pátečním rituálem, kdy se probouzí Purkarecký drak. Návštěvníci rituálu se mohou podívat na probouzení draka, které probíhá jízdou na loučemi osvětlené dračí lodi a omytím dračích očí vodou z řeky Vltavy. Nakonec je rituál zakončen velkolepým ohňostrojem, poskytující účastníkům zážitek, který odmění velkým potleskem.

5.4 Myslivost a sportovní rybolov okolo Purkarce

Nedaleko od Purkarce směrem proti proudu řeky Vltavy se nacházejí dvě obory, které založil rod Schwarzenbergů. Na levém břehu se nachází Stará obora, na pravém Poněšická obora. Stará obora byla založena roku 1711 a rozprostírá se na 1.511 ha. V této oboře se specializují na chov dančí, mufloní a černé zvěře, která je určena pro odstřel zahraničním nebo domácím účastníkům mysliveckého cestovního ruchu. Stará obora se může pyšnit nejsilnějšími trofejemi, jako je daněk s 202 CIC body, muflon s 222 CIC body a kňour se 105 CIC body. Hosté se mohou nechat ubytovat na lovecké chatě uprostřed revíru. Dále je také hostům nabízena možnost rybaření na rybnících uvnitř Staré obory a v omezené míře je lov prováděn v loveckém kočáře. Na pravém břehu řeky Vltavy se nachází Poněšická obora (Nová obora), která je umístěna mezi sídly Dobřejovice, Poněšice, Vlkov a Vitín. Tato obora má rozlohu 1.664 ha a byla založena roku 1853. Uprostřed Poněšické obory protéká potok nazývaný Libochovka, který tvoří jádro stejnojmenné chráněné

oblasti. Obora se úzce specializuje na chov jelenů, kteří zde dosahují rekordních trofejí. Národní rekord s 250,89 CIC body byl dosažen ulovením jelena ze 14. září 2001.¹⁰

Pro rybářský cestovní ruch představuje řeka Vltava nevídaný rybářský zážitek. Český rybářský svaz obhospodařuje v Purkarcí řeku Vltavu, revír se jmenuje „Údolní nádrž Hněvkovice“. Tento revír má rozlohu 262 ha a pyšní se velkými úlovky. Revír začíná pod jezem na Hluboké nad Vltavou a končí Hněvkovickou hrází.

5.5 Rekreační cestovní ruch

5.5.1 Houbaření

Obec Purkarec je obklopena jak travními porosty, tak i hlubokými lesy, které představují pro zkušené houbaře úplný ráj. Asi 2 kilometry od Purkarce, proti proudu řeky Vltavy na levém břehu začíná bukový porost, který skrývá pro houbaře nevšední houbařské zážitky. Růst hub je podmíněn několika vlivy, jako je teplota okolí, vlhkost prostředí, atd. Další hluboké lesy se nacházejí východně od Purkarce, tato oblast se nazývá „Rachačky“. Tento komplex smíšeného, spíše jehličnatého lesa, se rozkládá na 1.000 ha. Třetí oblastí pro houbaře je Černý les, nacházející se na pravém břehu Vltavy, který je také smíšený, převážně jehličnatého typu.

5.5.2 Chataření, chalupaření

Městské obyvatelstvo se v letním i jiném období stěhuje mimo velká města, a to na venkov, do chat nebo chalup. Důvodem přesunu městských lidí bývá zhoršující se městské prostředí, lidé si potřebují odpočinout, a proto vyhledávají klidné prostředí, které jim poskytne pobyt v přírodě. Jednou z možností útěku z města je návštěva chaty nebo chalupy. V Purkarcí se nacházejí dvě chatařské oblasti (kolonie), které jsou na kraji lesa a přímo u řeky Vltavy. Tyto chatařské oblasti uvítají, jak lidé hledající klid (rybaření, houbaření), tak i lidé sportovně založení, protože mohou například využívat cyklostezky, řeku pro realizaci vodních

¹⁰ Zdroj: <http://www.hlubokanadvltavou.eu/turisticke-zajimavosti/36-obory?format=pdf>
[cit. 8. 4. 2013]

sportů, atd. První chatová kolonie se nalézá pod vrchem „Kotořice“. Chaty jsou umístěné na levém břehu a jejich majitelé nebo návštěvníci mohou relaxovat v klidné přírodě. Další chatová oblast se nachází na pravém břehu Vltavy, a to na kraji „Černého lesa“. Chaty zde byly vybudovány přímo nad skálou.

5.6 Splavnost Vltavy

Milovníci lodí a krásné přírody si přijdou od dubna 2012 na své. Vyhlídkové plavby po řece Vltavě jsou pořádány od dubna do listopadu. Pravidelné okružní plavby nabízí zhlédnutí přírodních krás, které zde řeka nabízí. Lodě vyjíždějí z Hluboké nad Vltavou do Purkarce. Na této plavbě může účastník vidět skalní útvar Baba (přírodní památka), skálu, nad níž se tyčí Karlův Hrádek, cyklostezku vedoucí podél Vltavy s krásnou přírodou.¹¹

Na konci roku 2012 byla dostavěna na jezu v Hluboké nad Vltavou plavební komora, kterou vybuďovalo Ředitelství vodních cest ČR v rámci projektu obnovení splavnosti Vltavy mezi Českými Budějovicemi a Týnem nad Vltavou. K úseku České Budějovice – Hluboká nad Vltavou, který je dlouhý 9 kilometrů, se připojí úsek o délce 19 kilometrů. Lodě tak doplují z Českých Budějovic až k přehradě Hněvkovice.¹²

5.7 Restaurační a pobytová zařízení

V obci Purkarec je několik možností pro návštěvníky z hlediska ubytování a stravování. Turistům místní podnikatelé nabízejí dvě restaurace s ubytováním, hospodu se staletou historií, jednu zařízenou chalupu, dále je zde rozestavěné nové ubytovací zařízení s restaurací, které bude později poskytovat veškeré služby v oblasti ubytování a stravování.

Za vltavanským pomníkem se nachází penzion „Vltavan“, který poskytuje turistům ubytování v apartmánech s příslušenstvím (WC, umyvadlo, sprcha) a vybaveným kuchyňským koutem. Součástí penzionu je restaurace, ve které se mohou jak ubytovaní, tak i ostatní návštěvníci stravovat. Výhodou penzionu je

¹¹ Zdroj: <http://www.hluboka.cz/relaxace/jihoceska-plavebni-osobni-lodni-doprava> [cit. 7. 4. 2013]

¹² Zdroj: <http://paluba.eu/obsah/plavebni-komora-v-hluboke-nad-vltavou-byla-dokoncena-pripravuje-se-stavba-pristavu/> [cit. 8. 4. 2013]

možnost ubytování se psem. V objektu se nachází sklepní vinárna s krbem a kamennou studánkou. Součástí objektu je parkoviště a kolostav pro cyklisty, kteří mohou využít jak venkovní prostor, tak i posezení uvnitř. Návštěvníci mohou také obdivovat penzion jako historickou památku, protože se jedná o renovovanou stavbu ze selského baroka.¹³

Přímo naproti kostelu se nalézá hotel a penzion „Pelikán“, který nabízí ubytování v rodinném hotelu. Hosté mohou být ubytováni ve dvoulůžkových anebo třílůžkových pokojích s příslušenstvím, koupelnami a WC na pokojích. Standardním vybavením pokojů je televize, lednice, internet. K hotelu patří restaurace s letní terasou, parkoviště a kolostav. Hotel a restaurace poskytuje ideální služby pro rodiny s dětmi, milovníky přírody a vody, rybáře a cykloturistiku. Tento komplex spolupracuje s Českým rybářským svazem a nabízí případným zájemcům i povolenky k rybolovu na řece Vltavě. Dále také provozuje přívoz přes řeku, kde se mohou turisté nebo cyklisté nechat převézt na druhý břeh.¹⁴

Chalupa, kterou majitelé pronajímají za účelem ubytování, se nachází v okrajové části obce Purkarec. Tento objekt je přirozeně vybaven tak, aby se hosté cítili jako doma. Ubytovaní je určeno pro 7 lidí, kteří zde mohou využívat kuchyň (kuchyňská linka, stůl, židle, křesla, krbová kamna), obývací pokoj (gauč, stůl, křeslo, televize), sociální zařízení (WC, koupelna-vana, sprchový kout) a ložnici (lůžka, dětská postýlka, skříň). K objektu patří zahrada, kde je k dispozici pergola (stůl, lavice, křesla, gril), venkovní posezení u ohniště, dětské pískoviště a na vyžádání také dětská klouzačka s bazénkem.¹⁵

5.8 Autocamping na pravém břehu Vltavy

V Purkarci na pravém břehu Vltavy se nachází autocamping, který převážně uvítají rybáři a milovníci přírody. Majitelé nabízí návštěvníkům chatku a karavany, ve kterých mohou být turisté ubytováni. Dále se zde turistům nabízí možnost stanování. Do autocampingu na pravém břehu Vltavy se lidé dostanou pouze z Kostelce.¹⁶

¹³ Zdroj: <http://penzionvltavan.cz/index.html> [cit. 9. 4. 2013]

¹⁴ Zdroj: http://www.penzionpurkarec.cz/ubytovani-v-penzionu-pelikan_2.html [cit. 11. 4. 2013]

¹⁵ Zdroj: <http://ubytovani.pampeliska.cz/purkarec/chalupa-CZ7220/> [cit. 11. 4. 2013]

¹⁶ Zdroj: <http://camping-caravan-purkarec.freepage.cz/rybareni/> [cit. 11. 4. 2013]

5.9 Ostatní navštěvované akce

Každý rok poslední dubnovou nedělí se koná pout', kdy Purkarec navštíví provozovatelé pout'ových atrakcí, stánkaři, lidé z okolí nebo příbuzní obyvatel Purkarce. Z pout'ových atrakcí tu mohou návštěvníci najít například: houpačky, střelnici, malý a velký kolotoč a podobně. S poutí je samozřejmě spojená i pout'ová zábava, která se koná den předem v místní hospůdce.

Dále je Purkarec také navštěvován při otevírání a zavírání řeky Vltavy. Jedná se o pochod z Hluboké nad Vltavou do Purkarce podél levého břehu řeky. Účastníci vycházejí z Hluboké nad Vltavou v sobotu dopoledne a do Purkarce přicházejí odpoledne. Trasa je dlouhá asi 9 kilometrů, jak již bylo uvedeno, účastníci mohou spatřit přírodní krásy kolem Vltavy, přírodní památku Baba a také Karlův Hrádek. Otevírání Vltavy probíhá koncem března, zavírání se pak koná koncem října. Cílovou zastávkou je Purkarec, kde se účastníci mohou občerstvit a pokračovat v zábavě. Pro účastníky v pozdním odpoledni a večer jsou připraveny autobusy, které je odvezou zpět na Hlubokou nad Vltavou.

Při kulatých výročíh spolků hasičů nebo „Vltavanu“ se v obci Purkarec pořádají kulturní akce. Spolek „Vltavan“ navštěvují při výročíh Vltavani z Davle, Štěchovic a Prahy. V roce 2002 slavil tento spolek v Purkarci 100 let od svého založení, kde si při této příležitosti mohli účastníci prohlédnout vory spojené v tzv. pramen, které stavěli místní Vltavané. Sbor dobrovolných hasičů v Purkarci při výročí pořádal hasičskou soutěž, na kterou přijíždějí dobrovolní hasiči z okolí. Oba dva tyto spolky v některém ze zimních měsíců pořádají pravidelně každý rok plesy v místním hostinci.

Pro děti a mládež jsou připraveny dva letní tábory. Jeden se nachází na levém břehu Vltavy, v místní bývalé pískárně, druhý tábor leží uprostřed lesa, poblíž kterého se nachází kaplička sv. Rozálie.

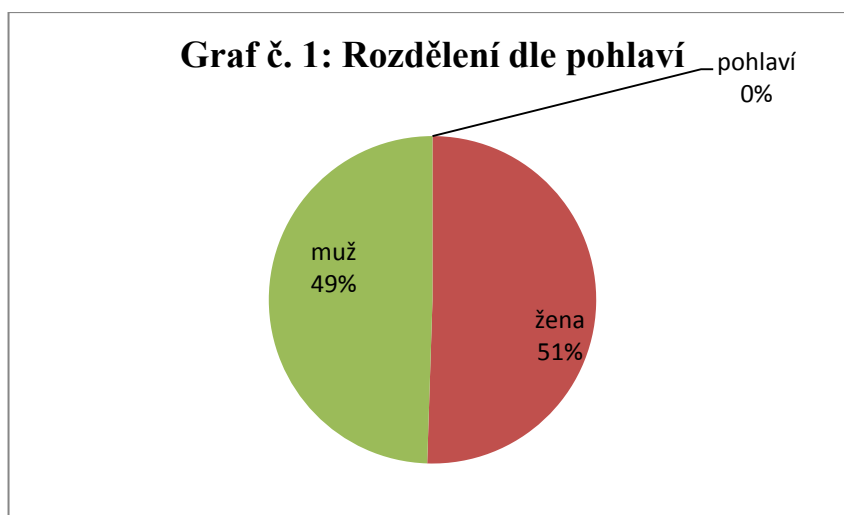
6. Výsledky a vyhodnocení dotazníkového šetření

6.1 Výsledky dotazníků pro návštěvníky

Jak přesně probíhal sběr dat je popsáno v bodě 1. Metodika dotazníkového šetření pro návštěvníky v kapitole 4. (Metodika práce). Dotazník byl vyplněn s 97 návštěvníky ($n_1=97$), pouze 4 se zdrželi. Grafické výstupy a šetření byly zpracovány v programu „Microsoft Excel 2010“ a jsou prezentovány v následujícím textu a grafech (č. 1-9). Většina odpovídajících účastníků byla k dotazníkovému šetření velmi vstřícná. Nejvíce vstřícní byli lidé s vysokoškolským vzděláním.

6.1.1 Identifikování návštěvníků

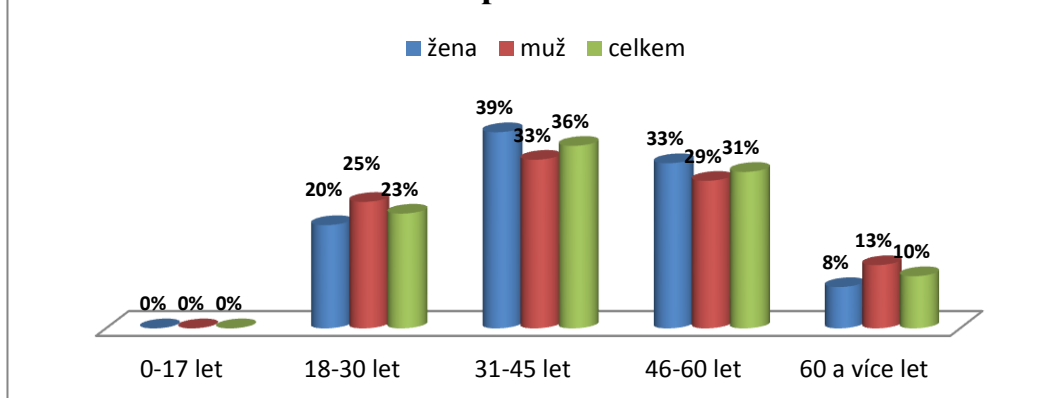
Respondenti jsou identifikováni a rozděleni pomocí 3 otázek (pohlaví, věk, vzdělání).

Zdroj: vlastní šetření [($n_1=97$)]

Graf (viz. Graf č. 1) ukazuje téměř stejný počet mužů a žen, které mají mírnou (dvoupromětní) převahu.

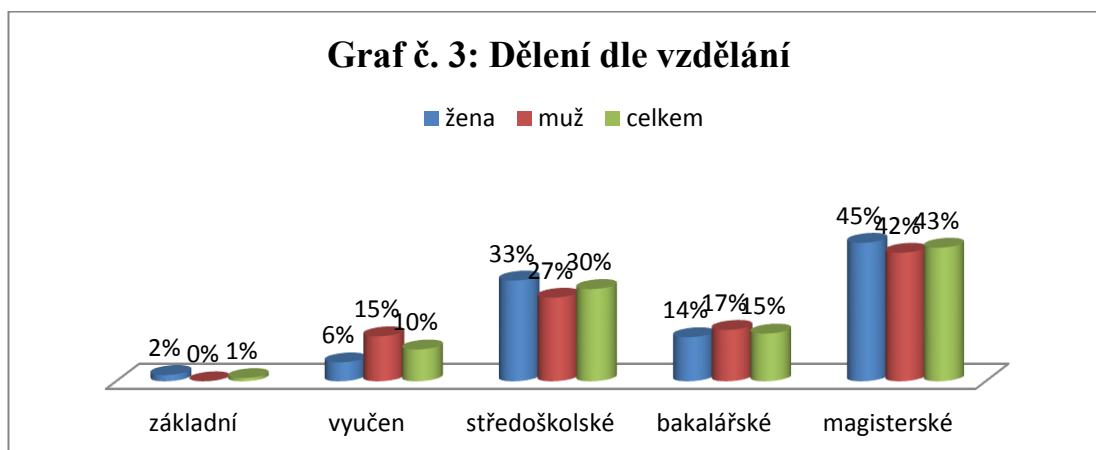
Graf č. 2: Rozdělení respondentů podle věku a pohlaví

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

Z grafu (Graf č. 2) je vidět, jaké věkové složení návštěvníků navštěvovalo obec Purkarec v dotazované dny. Nejvyšší počet návštěvníků zaujímá věková skupina od 31 – 45 let. Počty mužů a žen se v dané věkové kategorii liší 6 % účastníků ve prospěch žen. Jako druhá skupina, která nejvíce navštěvuje obec Purkarec, se ukázala věková kategorie od 46 – 60 let. Z grafu (Graf č. 2) je také patrné, že obec nenavštěvuje věková kategorie od 0 - 17 let nebo jí navštěvuje ve velmi malé míře.

Graf č. 3: Dělení dle vzdělání

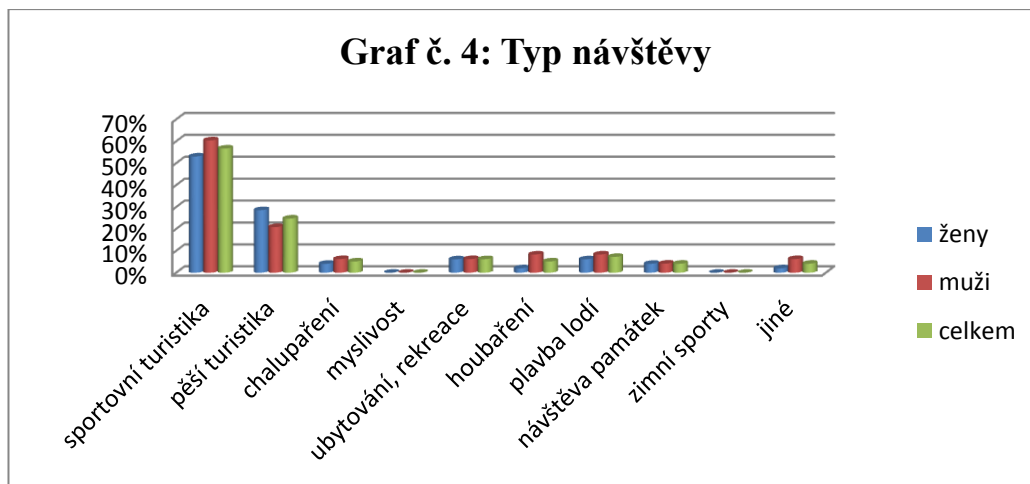

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

Z celkem 100 % dotazovaných je 43 % respondentů s magisterským, 15 % respondentů s bakalářským, 30 % respondentů se středoškolským vzděláním. Je patrné, že lidé s vyšším vzděláním provozují více turistické aktivity. Důvodem pak může být jejich vyšší finanční prostředky než u lidí s nízkým vzděláním.

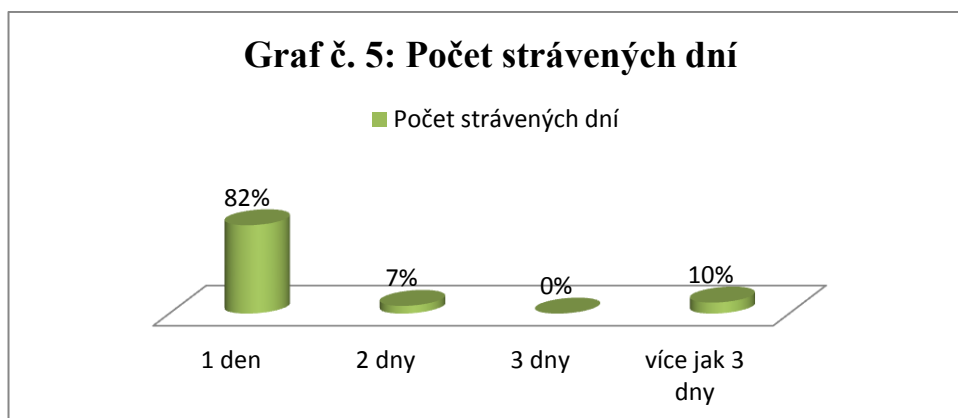
6.1.2 Typ návštěvy

Typ návštěvy určí některé druhy a formy cestovního ruchu, který se v obci Purkarec vyskytuje.

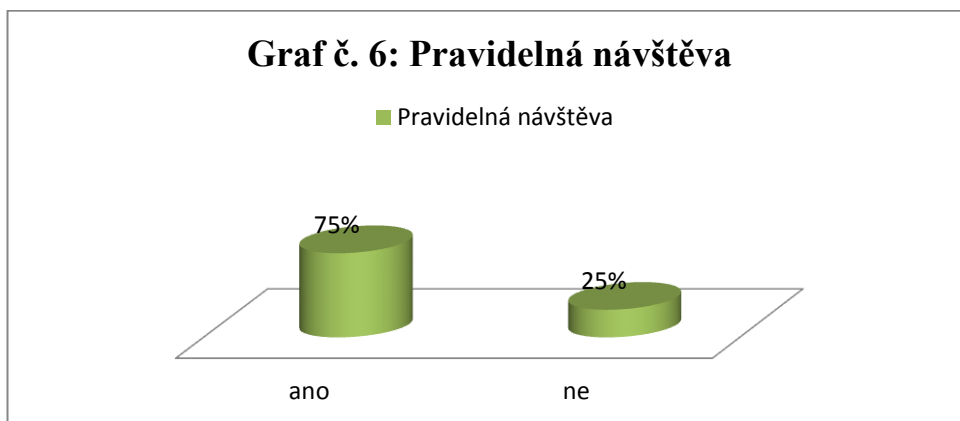
Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že obec v danou dobu navštěvovali převážně cyklisté s 57% návštěvností. V kolonce (sportovní turistika) na dotazníku byla zahrnuta jak cykloturistika, tak i in-line bruslení. Ze sportovní turistiky se v dané lokalitě vyskytovali pouze cyklisté. Důvodem 0 % účasti in-line bruslařů je proměnlivý terén, který je pro in-line bruslaře velmi náročný. Velkou návštěvnost cyklistů lze přikládat cyklostezce z Hluboké nad Vltavou do Purkarce. Pozorováním bylo zjištěno, že převážná část cyklistů pocházela z Hluboké nad Vltavou, Českých Budějovic a okolí. Druhou nejvyšší návštěvnost pak tvořila skupina lidí vyhledávající pěší turistiku, která tvořila z celkové návštěvnosti 25 %.

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

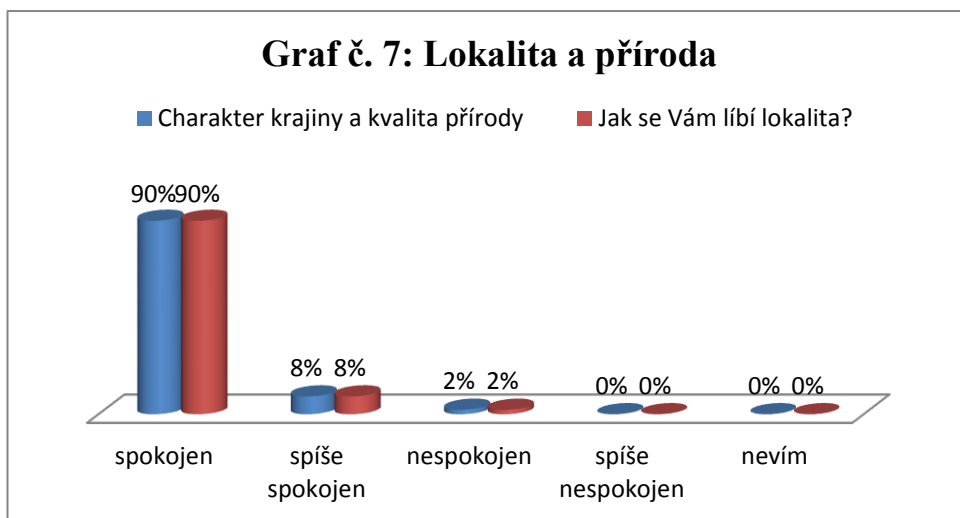
Graf č. 5 ukazuje, jakou dobu účastníci strávili v obci Purkarec. Je patrné, že lidé dávají přednost spíše krátkodobé návštěvě daného místa. Z 97 dotázaných respondentů 82 % návštěvníků preferovalo jednodenní návštěvu. Dále více jak 3 dny preferovalo 10 % účastníků.

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

Ukázalo se, že tři čtvrtiny dotazovaných navštěvují danou lokalitu pravidelně. Při vyplňování dotazníků bylo z dialogu zřejmé, že se jim lokalita líbí a že jsou spokojeni.

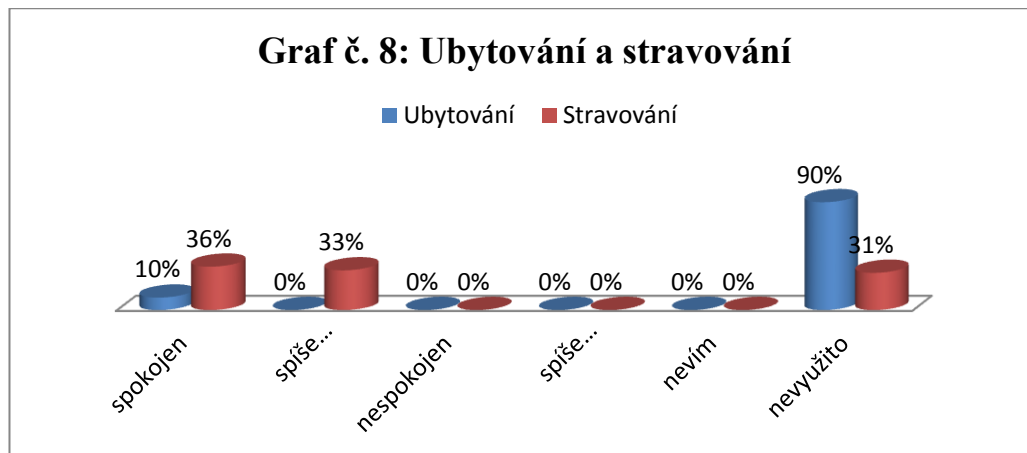
6.1.3 Lokalita

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

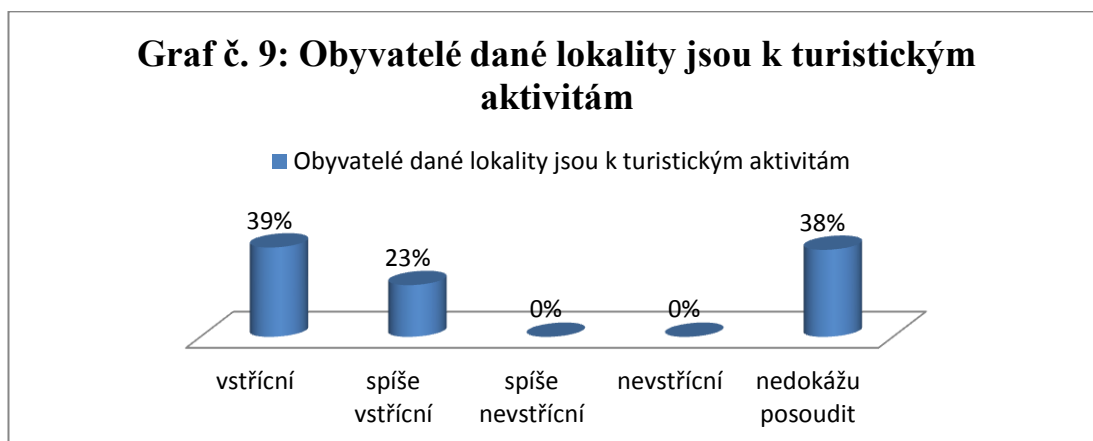
Z grafu č. 7 je vidět, že návštěvníkům se líbí lokalita, charakter krajiny a kvalita přírody. Při odpovídání na otázku „Charakter krajiny a kvalita přírody“

účastníci zdůrazňovali, že jsou velmi spokojeni a přírodou ohromeni. Proto je zřejmé, že 75 % respondentů se do lokality vrací a pravidelně jí navštěvuje.

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

Desátá a jedenáctá otázka dotazníkového šetření hodnotila ubytovací a stravovací zařízení, jak jsou účastníci spokojeni nebo jestli tyto služby vůbec využili. Z grafu č. 8 vyplývá, že 90 % návštěvníků ubytování nevyužilo a 31 % návštěvníků nevyužilo stravování. Turisté, kteří využili ubytování, byli se službami spokojeni. Respondenti, kteří využili stravovací služby, se shodovali v názoru „spokojeni“ nebo „spíše spokojeni“ (viz graf č. 8).

Zdroj: vlastní šetření [(n₁= 97)]

Graf č. 9 naznačuje, že obyvatelé dané lokality jsou k turistickým aktivitám z 39 % vstřícní, z 23 % spíše vstřícní a 38 % účastníků nedokáže posoudit.

Otázka č. 9 (viz příloha č. 1) zněla „Co Vám v této lokalitě chybělo / co jste postrádal/a? S čím jste byl/a, nebyl/a spokojen/a?“ Návštěvníci na ni uváděli své názory, které byly shrnuty a sepsány. Někteří návštěvníci si přáli například občerstvení mezi Hlubokou nad Vltavou a Purkarcem, servis a opravnu jízdních kol, více laviček (např. s výhledem na řeku Vltavu), most přes řeku, terén pro horská kola, atd. Jiní zase vyzdvihovali krásu přírody, dobré značení cyklotrasy, atd. Mnoha lidem se příroda líbila, ale uváděli, že jim vadí kopcovitý terén, který vede mezi Purkarcem a Hlubokou nad Vltavou.

6.2 Výsledky dotazníků pro místní obyvatele

Jak přesně probíhal sběr dat, je popsáno v bodě 2. Metodika dotazníkového šetření pro místní obyvatele v kapitole 4 (Metodika práce). Z 50 místních obyvatel odevzdalo dotazník 44 ($n_2=44$). Výstupy šetření byly zpracovány v programu „Microsoft Excel 2010“ a jsou prezentovány v tabulce (č. 1 až 2) a grafech (č. 10 až 12). Většina oslovených účastníků byla k dotazníkovému šetření velmi vstřícná a těšilo je, že se někdo zajímá o turismus v jejich obci.

6.2.1 Identifikování místních obyvatel

Obyvatelé jsou identifikováni a rozděleni pomocí 4 otázek (pohlaví, věk, vzdělání, zaměstnání). Podle tabulky č. 1 na dotazník odpovědělo 41 % mužů a 59 % žen. Nejvyšší počet oslovených obyvatel tvoří věková skupina od 31 - 45 let. Jako druhá skupina, která odpověděla na dotazník, byla kategorie 60 a více let a také kategorie 18-30 let. Z tabulky č. 1 je patrné, že obec tvoří 61 % zaměstnaných obyvatel, 11 % studentů, 23 % důchodců, 2 % nezaměstnaných a 2 % žen je na mateřské dovolené. Místní podnikatelé zaměstnávají ze 44 obyvatel pouze 7 %.

Tabulka č. 1 Identifikace místních obyvatel

pohlaví	muž	žena	celkem			
vyjádřené v% z celkového počtu o.	41%	59%	100%			
věk	0-17 let	18-30 let	31-45 let	46-60 let	60 a více let	
vyjádřené v% z celkového počtu o.	7%	23%	32%	16%	23%	
vzdělání	základní	vyučen	středoško	bakalářské	magisterské	doktorské
vyjádřené v% z celkového počtu o.	7%	45%	25%	9%	9%	5%
zaměstnanost	zaměstnaný	student	důchodce	nezaměstnaný	rodičovská dovolená	
vyjádřené v% z celkového počtu o.	61%	11%	23%	2%	2%	
zaměstnaný	mimo obec	v obci				
vyjádřené v% z celkového počtu o.	59%	7%				

Zdroj: vlastní šetření [(n₂= 44)]

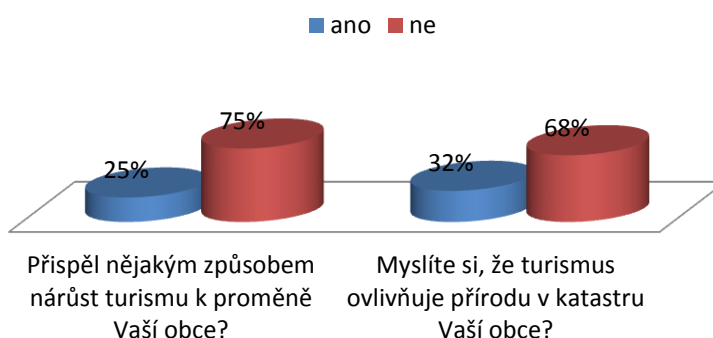
Tabulka č. 2 Spokojenost s fungováním obce a turisté v obci

Jste spokojeni s fungováním obce?	spokojen	spíše spokojen	nespokojen	spíše nespokojen	nevím
vyjádřené v% z celkového počtu o.	23%	43%	11%	18%	7%
Vaše obec je turisty navštěvována?	vysoce	průměrně	nepravidelně	zřídka, málo	
vyjádřené v% z celkového počtu o.	9%	57%	34%	0%	
Obtěžuje Vás turista v obci?	ano	spíše ano	nevadí	spíše ne	nevím
vyjádřené v% z celkového počtu o.	5%	11%	84%	0%	0%

Zdroj: vlastní šetření [(n₂= 44)]

Tabulka č. 2 ukazuje, že místní obyvatelé jsou spokojeni s fungováním obce ze 66 % (spokojen, spíše spokojen), z 27 % nespokojeni (nespokojen, spíše nespokojen) a 7 % neví. Místní obyvatelé se domnívají, že jejich obec je navštěvována průměrně (57 %) a nepravidelně (34 %), pouze 9 % obyvatel, uvedlo nadprůměrně. Na otázku „Obtěžuje Vás turista v obci?“ odpovědělo 84 % respondentů, že jim turista nevadí.

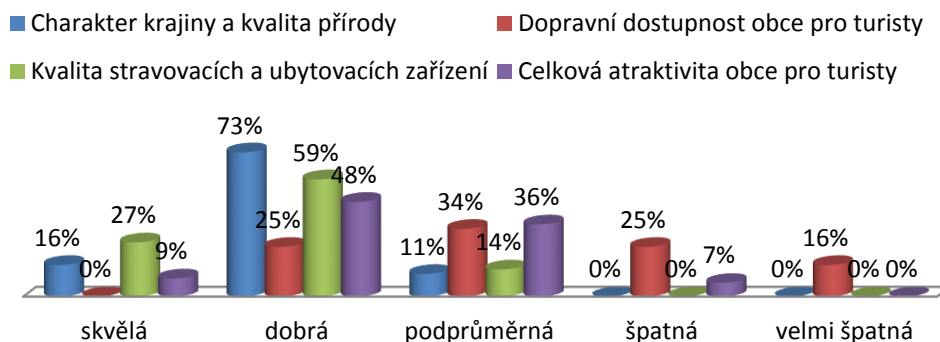
Graf č. 10: Ovlivnění přírody a proměna obce

Zdroj: vlastní šetření [(n₂= 44)]

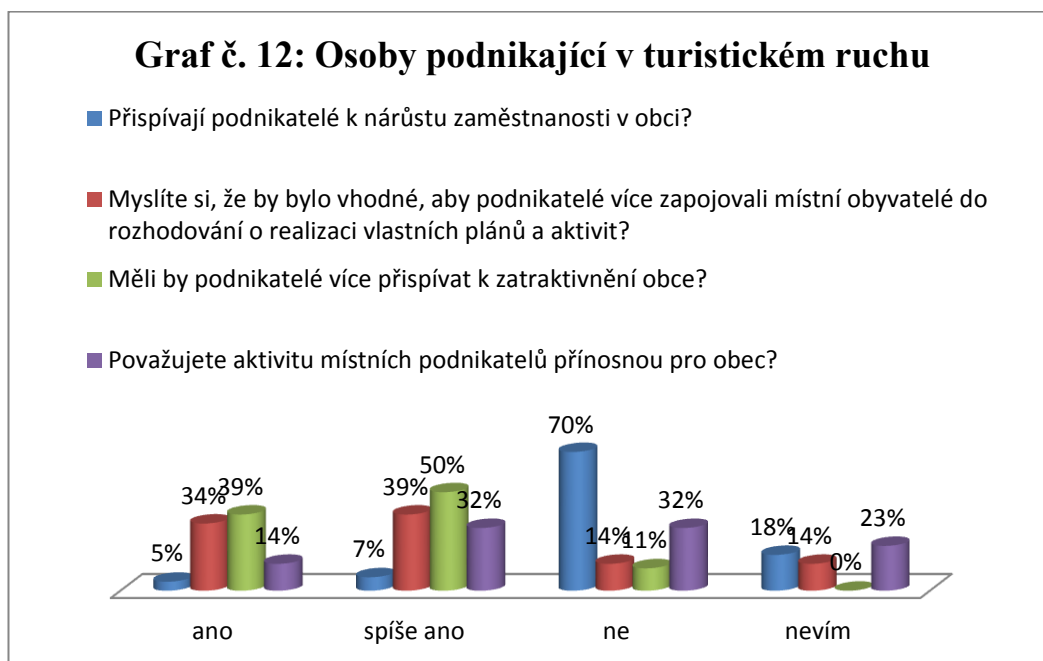
Otázka č. 8 a 9 v dotazníkovém šetření byla zaškrťovacího typu „ano/ne“. V případě, že občané vybrali odpověď „ano“, mohli uvést svůj názor. Na otázku „Přispěl nějakým způsobem nárůst turismu k proměně Vaší obce?“ odpovědělo tři čtvrtiny dotazovaných „ne“. Zbylá čtvrtina obyvatel, která odpověděla „ano“ měla na mysli například vysoký podíl restauračních zařízení, zkvalitňování služeb, vybudování lodní dopravy, cyklostezky, přístaviště, přívozu. Na otázku „Myslíte si, že turismus ovlivňuje přírodu v katastru Vaší obce?“ odpovědělo 68 % dotazovaných „ne“ a zbylých 32 % „ano“. Většina respondentů odpovídající „ano“ se shodla na třech názorech a to, že návštěvníci po sobě nechávají odpadky (nejvíce kolem řeky a cyklostezky) a z důvodu zvýšeného pobytu návštěvníků (přes den i večer) v katastru má negativní dopad i na zvěř.

Graf č. 11: Jak kvalitní předpoklady existují v obci pro rozvoj cestovního ruchu?

Zdroj: vlastní šetření [(n₂= 44)]

Kvalitní předpoklady destinace pro rozvoj turismu jsou velmi důležité. Do kvalitních předpokladů byly zahrnuty jednotlivé znaky, které vidíme na grafu č. 11. Místní obyvatelé si myslí, že pro turismus je charakter krajiny a kvalita přírody dobrá ze 73 %. Kvalitu stravovacích a ubytovacích služeb hodnotí více jak polovina (59 %) dotázaných za dobré, 27 % pak za skvělé. Dopravní dostupnost v obci je hodnocena z 25 % dobrá, z 34 % podprůměrná, z 25 % špatná a z 16 % velmi špatná. Jako celkovou atraktivitu hodnotí respondenti dobrou (48 %) a podprůměrnou (36 %).

Zdroj: vlastní šetření [(n₂= 44)]

Co si myslí obyvatelé o podnikajících osobách v turistickém ruchu, lze vidět na grafu č. 12. Podnikatelé v cestovním ruchu by měli přispívat k zaměstnávání místních obyvatel. Respondenti (70 % z nich) se však domnívají, že podnikatelé nepřispívají k nárůstu zaměstnanosti v obci.

Poslední otázkou dotazníku (č. 12) byla otázka, která měla odpovídací charakter typu: „Jaký máte názor na podnikatelské aktivity v oblasti cestovního ruchu ve Vaší obci?“. Místní občané si myslí, že pro turisty je připraveno dostatek stravovacích a ubytovacích zařízení s dostatečnými kapacitami. Podnikatelé by měli více propagovat historii obce a celého okolí. Aktivity by rovněž měli více cílit na zahraniční klientelu. Obyvatelé se také domnívají, že podnikatelé by měli své aktivity rozvíjet a při tom zaměstnávat více místních lidí.

6.3 Výsledky dotazníků pro místní podnikatele

Jak přesně probíhal sběr dat, je popsáno v bodě 3. Metodika dotazníkového šetření pro místní podnikatele v kapitole 4 (Metodika práce). Výstupy šetření byly zpracovány v programu „Microsoft Excel 2010“, jsou prezentovány písemně a v grafu č. 13. Dotazník odevzdali 4 místní podnikatelé ($n_3 = 4$).

První otázka dotazníkového šetření identifikovala místní podnikatele, jaký druh služeb poskytují návštěvníkům. Dva respondenti poskytují ubytovací a stravovací služby, třetí pouze služby ubytovací. Další z podnikatelů nabízí jak pohostinné a ubytovací služby, tak i rekreační (sportovní) vyžití a dopravu (přepravu) osob po řece Vltavě. Tři respondenti ze čtyř jsou s fungováním obce „spíše spokojeni“. Místní podnikatelé si myslí, že turisté je navštěvují průměrně a nepravidelně (pouze v rámci společenských, kulturních či sportovních akcí). Doplnují, že na cestovní ruch v obci Purkarec má vliv sezóna a pěkné počasí. Tři místní podnikatelé odpověděli, že místní obyvatelé jsou k jejich aktivitám spíše vstřícní. Jeden z nich si však myslí, že vstřícní nejsou. Otázka č. 5 z dotazníkového šetření (příloha č. 3) měla zaškrťovací i odpovídací charakter. Otázka zněla „Myslíte si, že nárůst turismu přispěl nějakým způsobem k proměně Vaší obce?“. Dva respondenti odpověděli záporně a dva kladně. V případě kladné odpovědi mohli vyjádřit svůj názor, který zněl například:

- ✓ rozšíření ubytovacích a stravovacích služeb,
- ✓ nové cyklostezky,
- ✓ zkvalitnění služeb.

Tři ze čtyř místních podnikatelů si myslí, že turismus neovlivňuje přírodu v jejich katastru obce. Jeden z nich si však myslí opak a poukazuje na rybáře, kteří po sobě zanechávají u vody nepořádek a odpadky. Otázka č. 7 (viz příloha č. 3) je totožná s dotazníkem pro místní obyvatelé (viz příloha č. 2). Na grafu č. 13 lze vidět, jak místní podnikatelé hodnotí obec z pohledu krajiny a přírody, dopravní dostupnosti a celkové atraktivity obce. Tři čtvrtiny podnikatelů se domnívá, že charakter krajiny a kvalita přírody jsou v obci na skvělé úrovni. Dopravní dostupnost obce pro turisty je z 50 % dobrá, z 25 % skvělá, z 25 % špatná. Respondent, který napsal, že je „skvělá“ doplnil, cituji: „Autobus už moc nefrčí, auto je v každé rodině.“ Na

podotázku „Celková atraktivita obce pro turisty.“ odpovědělo 75 % dotázaných odpovědi „dobrá“.

Zdroj: vlastní šetření [(n₃= 4)]

Vytváří místní podnikatelé dostatek nových pracovních míst pro místní obyvatelé? Podnikatelé si myslí ze 75 %, že „ano“. Jeden respondent doplnil „vytvářejí, a jestli dostatek??“ Otázka č. 9 dotazníkového šetření měla odpovědací charakter. Podnikatelé mohli odpovědět na otázku „Jaké skutečnosti by měly dle Vašeho názoru změnit, aby v obci vzniklo kvalitnější a příznivější podnikatelské prostředí?“ Dva respondenti nechali odpověď prázdnou, další dva se shodli v názorech jako:

- ✓ stálé podnikatelské podmínky a prostředí,
- ✓ podpora malého a středního podnikání,
- ✓ změna politického prostředí,
- ✓ změna legislativního prostředí.

Na otázku č. 10 (viz příloha č. 3) měli všichni stejný názor. Sezónní vlivy ovlivňují podnikatelské aktivity v obci Purkarec. Jeden respondent doplnil, že návštěvnost ovlivňuje počasí (zda svítí sluníčko nebo je pod mrakem, prší).

„Jaké instrumenty používáte pro zmírnění ekonomických dopadů sezónních vlivů na Vaše podnikání?“ Odpovědi byly zaškrťovacího typu, respondenti mohli zaškrtnout všechna čtyři políčka. Dva respondenti uvedli, že používají flexibilní

cenovou politiku, rozšíření/zúžení palety služeb a propagaci. Zbylí dva dotazovaní na otázku neodpověděli vůbec. Tři ze čtyř místních podnikatelů využívá pro rezervaci služeb webové stránky. Dotazníkové šetření obsahovalo také otázku, zda podnikatelé své podnikatelské aktivity ve střednědobém časovém horizontu rozšíří. Polovina podnikatelů odpověděla záporně. Ti co zaškrtnli „ano“, se mohli k aktivitám vyjádřit. „Zlepšovat ubytovací služby“, jak je uvedeno v jednom z dotazníků, přislíbil pouze jeden respondent. Další podnikatel uvedl, že kvůli politickému prostředí své podnikání ukončí nebo dokonce pozastaví.

Z dotazníkového šetření (viz příloha č. 3) vyplynula skutečnost, že převážná část klientů preferuje tři až šest přenocování. Kratší i dlouhodobé pobyty zaznamenalo jedno ubytovací zařízení, kde klienti trávili jeden den bez přenocování, část klientů dvě až tři přenocování nebo i více.

6.4 Rozhovor s místním odborníkem Ing. Novosadem

1. Domníváte se, že cestovní ruch nějakým způsobem ovlivňuje přírodu a živočichy v katastru obce?

Odpověď: Ano, například jako samostatná stavba (příkladem může být cyklostezka). Vlivem cestovního ruchu je v katastru obce Purkarec zvýšená aktivita lidí, jak v denních, tak i nočních hodinách. Zvýšený pohyb návštěvníků narušuje a stresuje zvěř, která musí své zvyky přesouvat do nočních hodin. Nejvíce zvěř ruší lidé se psy, kteří je volně pouštějí.

2. Myslíte si, že dochází k úspěšné adaptaci živočichů na turistiku?

Odpověď: Ano, jsou někteří živočichové, kteří se na turismus adaptují. Ty, co si zvyknou na turismus a adaptují se na něj, jsou například prase divoké, liška, jezevec. Některá zvěř se neadaptuje vůbec, příkladem je zvěř vysoká a čáp černý.

3. Může být/je turistika příčinou větších škod způsobených zvěří?

Odpověď: Ano, celkově můžeme říci, že turistika je příčinou větších škod způsobených zvěří. Každá zvěř je jinak náchylná na stres, který je způsoben turismem. Vysoká zvěř je nejvíce náchylná na stres, potřebuje klid na své přirozené

zvyky. Když tento klid nemá, způsobuje více škod na lesních porostech. Nejméně náchylnou zvěř na stres je prase divoké.

4. K nárůstu turistiky v obci nepochybně přispělo vybudování cyklistické stezky z Hluboké nad Vltavou do Purkarce, jejíž větší část vede skrze lesy a okolo řeky Vltavy. Myslíte si, že tato stavba nějakým způsobem ovlivnila místní přírodu/živočišstvo?

Odpověď: Ano, stavba posouvá útekovou vzdálenost, protože cyklostezka vede podél oborního plotu. Úteková vzdálenost, která se pohybuje okolo 300 metrů od této cyklostezky, se projevuje hlavně u dančí, srnčí a mufloní zvěře. V přirozeném prostředí se úteková vzdálenost zvyšuje.

5. Myslíte si, že nárůst turistických aktivit přispěl k většímu znečištění životního prostředí v obci? Například v okolí řeky (rybáři), v lesích, pastvinách (cyklisté, pěší turisté, ale třeba i myslivci).

Odpověď: Ano, nárůst turistických aktivit znečišťuje životní prostředí, pak zejména okolo cyklostezky, vody, kde znečišťování prostředí způsobují rybáři, kteří se někdy chovají velmi neukázněně. V katastru obce Purkarec se zvýšil i pohyb motorových vozidel, které mají za následek znečišťování ovzduší výfukovými plyny.

6. Jaké druhy služeb zajišťujete turistům (myslivecký cestovní ruch) při návštěvě dané lokality?

- ✓ speciálního průvodce
- ✓ transfer do místa lovu
- ✓ ubytování a stravování
- ✓ pojištění

Odpověď: Ano, všechny tyto služby návštěvníkům poskytujeme, a to s veškerými činnostmi s tím spojené.

7. Jaký je dle Vašeho názoru poměr tuzemských a zahraničních hostů v oblasti mysliveckého cestovního ruchu?

Odpověď: Poměr počtu tuzemských a zahraničních hostů bývá stejný. Zvěř je více lovena na společných než individuálních lovech.

7. Diskuze

Literatura představuje a úzce specifikuje cestovní ruch v jeho formách a druzích. Každá oblast cestovního ruchu je odlišná, záleží na primárním potenciálu (kulturní, sportovní, přírodní, atd.) destinace a jejím dalším rozvoji. Z dotazníkového šetření (příloha č. 1) bylo zjištěno, že turisté navštěvující obec Purkarec preferovali sportovní cestovní ruch, který tvořil 82 %. Sportovní turistiku v obci prezentovala cykloturistika (57 %) a pěší turistika (25 %). Literatura tento druh cestovního ruchu spojuje s vhodným přírodním prostředím. Toto tvrzení lze v turistické oblasti Purkarec jednoznačně schválit, neboť sami návštěvníci na otázku (č. 7 a č. 8) z dotazníkového šetření (příloha č. 1) odpověděli („skvělá“) z 90 %, že se jim lokalita líbí, („skvělá“) z 90 %, dále obdivovali charakter krajiny a kvalita přírody. Při vyplňování dotazníku turisté zdůrazňovali, že příroda je vynikající. Zpětnou vazbou může být fakt, že ze 75 % turistů navštěvuje oblast pravidelně. Dotazník místních obyvatel (příloha č. 2) obsahoval stejnou otázku, ti však byli jiného názoru. Myslí si, že „Charakter krajiny a kvalita přírody“ je ze 73 % dobrý. Názory místních obyvatel mohou být ovlivněny tím, že v neporušené a krásné přírodě se narodili, žijí v ní a jsou na ní již zvyklí. Dotazníkové šetření potvrdilo, že v destinaci Purkarec se dále vyskytuje rekreační cestovní ruch (chataření, chalupaření, houbaření, ubytování, rekreace, plavba lodí), kulturně poznávací cestovní ruch (historické a duchovní památky, muzeum) a rybářský cestovní ruch. Myslivecký cestovní ruch a cestovní ruch s náboženskou orientací nebyly ze šetření potvrzeny. Jak je uvedeno v kapitole 5.4, hosté mysliveckého cestovního ruchu jsou ubytováni uvnitř Staré obory, z tohoto důvodu nebyl tento cestovní ruch v šetření zaznamenán. Rozhovor s místním odborníkem potvrdil, že svým mysliveckým hostům zajišťují a poskytují vystavení loveckého lístku, zajištění speciálního průvodce, transfer do místa lovu, pojištění, ubytování a stravování. Odborná literatura uvádí, že všechny tyto služby poskytují i cestovní kanceláře v rámci zkvalitnění svých služeb.

Věk účastníků je výrazný třídící faktor pro cestovní ruch. Podle odborné literatury lidé nad 40 let tvoří samostatnou věkovou skupinu, která má k dispozici dostatek volného času, jelikož jejich děti jsou již odrostlé. V dotazníkovém šetření (příloha č. 1) bylo nejvíce zastoupeno návštěvníků ve věkové kategorii 31 – 45 let (zastoupení 36 %) a 46 – 60 let (zastoupení 31 %).

Forma cestovního ruchu dělení podle délky pobytu ukazuje, jakou dobu účastník pobývá v dané lokalitě. Délka pobytu vymezuje, zda se jedná o výletní, krátkodobý, víkendový nebo dlouhodobý cestovní ruch. Návštěvníkům obce Purkarec v dotazníkovém šetření (příloha č. 1) byla položena otázka „Počet strávených dní“. Respondenti z 82 % uváděli, že stráví v dané lokalitě jeden den, 7 % dotazovaných dva dny, tři dny 0 % a více jak tři dny trávilo svůj volný čas 10 % turistů. Z těchto zjištěných informací vyplývá, že v obci Purkarec převažuje výletní cestovní ruch, kdy účastník pobývá v dané lokalitě krátce než jeden den bez přenocování. Krátkodobý cestovní ruch je charakterizován návštěvou nepřesahující dvě až tři přenocování. Ve sledované oblasti se vyskytoval tento ukazatel ze 7 %. Dlouhodobý pobyt je návštěva delší jak 3 přenocování, byl v Purkarci zaznamenán 10 %.

Místo pobytu určuje, v jakém prostředí se cestovní ruch bude organizovat. Cestovní ruch v okolí vodních ploch patří do nejoblíbenější volnočasové aktivity. Do aktivit na vodním prostředí závislé patří například sportovní rybolov, projížďka na loďkách, vodní lyžování, koupání, plavání, vodáctví (rafty, kanoe, kajaky), jachting, lov a pozorování vodního ptactva. Literatura uvádí, že ve sledované destinaci Purkarec jsou na vodním toku závislé některé aktivity, co uvádí literatura. Patří mezi ně sportovní rybolov, koupání, plavání projížďka na loďkách a vodáctví. V dané oblasti se dále provozují dračí lodě, okružní plavba lodí po řece Vltavě. Aktivity vodními toky podporované, dodají přidanou hodnotu k provozované aktivitě. Tento názor odborné literatury se shoduje s vybudovanou cyklostezkou z Hluboké nad Vltavou do Purkarce, kde převážná část cyklostezky vede podél řeky Vltavy. Vodní toky zdůrazní prožitek z návštěvy, z čehož vyplývá i dotazníkové šetření, neboť 90 % návštěvníkům se lokalita a příroda líbila.

Venkovská turistika, která je podle autorů přiřazována k venkovskému cestovnímu ruchu, spočívá v tom, že turisté opouštějí velká turistická centra a navštěvují oblasti mimo město. Tuto modelovou situaci lze uvést na obci Purkarec, která leží v blízkosti velkých měst (České Budějovice, Hluboká nad Vltavou, atd.) a tuto oblast účastníci navštěvují ve svém volném čase. Při dotazování turistů stálo za povšimnutí, že návštěvníci nebyli oděni na dlouhé cesty. Lze se tedy domnívat, že jejich bydliště jsou v okolních větších městech. Při dialogu se někteří návštěvníci zmínili o tom, že bydlí v Českých Budějovicích.

Podle některých autorů turisté navštěvují venkovský prostor kvůli aktivitám spojeným na farmách a hospodářstvích, kde provozují agroturistiku a ekoagroturistika. Agroturistika nebo ekoagroturistika není spojená s turistickou oblastí obce Purkarec. Potenciál obce dovoluje tyto typy venkovské turistiky provozovat, protože je obklopená hospodářskou půdou. Pro zemědělskou činnost spojenou s turistickým ruchem je tímto směrem otevřený trh podnikatelským záměrům.

Na cestovní ruch působí, kromě délky dne, také roční období, které způsobuje klimatické a povětrnostní změny. Literatura člení tuto formu cestovního ruchu na sezónní, mimosezónní a celoroční. Dotazníkové šetření (příloha č. 3) zjišťovalo u místních podnikatelů zda „Ovlivňují Vaše podnikatelské aktivity sezónní vlivy?“ Všichni dotázaní uvedli kladnou odpověď. Z toho vyplývá, že cestovní ruch v obci Purkarec má sezónní charakter, který má vliv na počty účastníků (uvádí místní podnikatel).

Cestovní ruch by měl být obci přínosem, zvyšovat zaměstnanost, poskytovat nová pracovní místa a příležitosti pro místní obyvatele. Tato hypotéza byla ověřována dotazníkovým šetřením, zdali je toto v obci Purkarec reálné. Místní obyvatelé (70 % z nich) jsou toho názoru, že podnikatelé dostatečně nebo vůbec nepřispívají k nárůstu zaměstnanosti v obci. Podle identifikování místních obyvatel je v dotazníkovém šetření v obci zaměstnáno pouze 7 % místních obyvatel. Podnikatelé mohli v dotazníkovém šetření reagovat na otázku „Myslíte si, že podnikatelé obecně vytvářejí dostatek nových pracovních míst pro místní obyvatele?“, většina z nich - ze 75 % - odpověděla kladně. Z pohledu podnikatelů a místních obyvatel vyplývá, že cestovní ruch v obci Purkarec pracovní místa vytváří, ale ne tolik, kolik by si místní občané představovali. Spojitost s vytvářením pracovních míst může mít za následek sezónnost, která působí negativně na podnikatelské aktivity. Další spojitost s vytvářením pracovních míst může mít politické, legislativní prostředí. Dva z místních podnikatelů v dotazníkovém šetření (příloha č. 3) na otázku: „Jaké skutečnosti by se měly dle Vašeho názoru změnit, aby v obci vzniklo kvalitnější a příznivější podnikatelské prostředí?“ uvedli změnu politického a legislativního prostředí, podporu malého a středního podnikání a vytvoření stálých podmínek pro podnikání.

Rozhovor s odborníkem Ing. Novosadem potvrdil skutečnosti z odborné literatury z hlediska přírody a cestovního ruchu. Turismus celkově ruší zvěř, u které se následkem vyrušování projevuje stres, který souvisí se zvýšením škod v přírodě. Vysoká zvěř je nejvíce náchylná na stres. Některá zvěř podléhá stresu minimálně a návštěvníci, kteří uspokojí své potřeby cestovním ruchem, jí tolik nevadí; příkladem toho je prase divoké. Někteří místní občané v dotazníkovém šetření poukazují na vyrušování zvěře, které spojují s turistickým ruchem. Literatura uvádí, že časté vyrušování uměle vytlačuje zvěř na klidnější místa. Oborník toto tvrzení doplnil o útěkovou vzdálenost, kterou si zvěř (například u cyklostezky) udržuje a vyhledává místa, která jim nabízí klidné prostředí. Místní obyvatelé a oborník Ing. Novosad se společně shodují na tom, že došlo ke zvýšenému výskytu odpadků v katastru obce Purkarec kolem cyklostezky, vody a také v lesích. Jeden z místních podnikatelů v dotazníku dodává, že i rybáři způsobují nepořádek u vody.

8. Závěr

Cílem diplomové práce bylo detailně analyzovat situaci v obci Purkarec, jakožto konkrétní součást českobudějovického regionu. Ve vybrané obci byl proveden empirický terénní výzkum, který zjišťoval pohled místních občanů, místních podnikatelů, turistů a představitelů ochrany životního prostředí na rozvíjející se turistiku v obci Purkarec.

Cestovní ruch lze zařadit jako významné odvětví naší ekonomiky. Vlivem rostoucí úrovně obyvatelstva se dá předpokládat, že cestovní ruch je odvětvím budoucnosti. Destinace Purkarec, se svojí atraktivní polohou ležící u řeky Vltavy nabízí návštěvníkům nejen krásnou přírodu ve svém okolí, ale i historické památky, různé sportovní aktivity, rekreační a kulturní vyžití.

Výsledkem empirického terénního výzkumu byly zjištěné postoje a názory jednotlivých dotazovaných kategorií. Z dotazníkového šetření vyplývá, že využíváním nově vybudované cyklostezky z Hluboké nad Vltavou do Purkarce je větší příliv návštěvníků do této lokality. Nevýhodou ovšem je fakt, že větší návštěvnost cykloturistů destinace může mít negativní dopad na přírodu, a to znečišťováním odpadky a rušením zvěře v ní žijící.

Místní obyvatelé a podnikatelé jsou toho názoru, že celkově je destinace Purkarec navštěvována průměrně a nepravidelně. Výhodou destinace obce Purkarec je fakt, že svým návštěvníkům poskytují místní podnikatelé dostatek ubytovacích a stravovacích služeb. Rozhodujícím faktorem je kvalita služeb těchto zařízení, která splňuje požadavky návštěvníků. Místní podnikatelé by se měli snažit více propagovat historii obce a dále rozvíjet atraktivní podmínky, aktivity pro trávení volného času tak, aby se obec stala přitažlivější pro turisty a tím zmírnila následky sezónnosti. Cestovní ruch v obci Purkarec nezajišťuje pracovní příležitosti pro místní obyvatele v dostatečné míře, proto by uvítali příliv nových pracovních míst. Pro venkovskou turistiku je typické spojení odpočinku s hospodářskou činností, která se vyskytuje ve formě agroturistiky, ekoagroturistiky. Pro hospodaření a turistiku je v obci Purkarec otevřen trh, který by mohl přinést pro místní obyvatele pracovní příležitosti.

Cestovní ruch v oblasti Purkarce se nachází na vzestupné úrovni s tím, že zásadně nepoškozuje přírodu a životní prostředí.

Výsledky diplomové práce „Turismus ve venkovském prostoru – příklad obce Purkarec“ budou poskytnuty decizní sféře (obecnímu úřadu, odborníkovi, respondentům, podnikatelům v cestovním ruchu).

Přehled použité literatury a zdrojů

Použitá literatura:

FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0719-1.

GEHINOVÁ, Blažena. *Geografie cestovního ruchu. Vymezení teritoriálních forem cestovního ruchu a hodnocení jejich funkcí v území*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Ekonomická Fakulta, 2008. ISBN 978-80-7394-142-0.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Portál, 2005. ISBN-80-7367-040-2.

HESKOVÁ, Marie, BERÁNEK, Jaromír, DVOŘÁK, Vladimír. *Cestovní ruch*. Pro vyšší odborné školy a vysoké školy. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.

HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Jindřichův Hradec: Fakulta managementu JU v J. Hradci, 1997. ISBN 80-7040-233-4.

HOMOLKOVÁ, Petra, ZELENKA, Josef. *Lodní doprava. Okružní plavby*. 1. vyd. Hradec Králové: GAUDEAMUS Univerzity Hradce Králové, 2005. ISBN 80-7041-570-3.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena, HÁJEK, Tomáš. *Management cestovního ruchu*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zemědělská fakulta České Budějovice, 2002. ISBN 80-7040-580-5.

INDROVÁ, Jarmila, MALÁ, Vlasta, MLEJNKOVÁ, Lena. *Cestovní ruch I*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0799-4.

INDROVÁ, Jarmila. *Odborná školení a vzdělávání pracovníků územní veřejné správy pro oblast cestovního ruchu. Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. ISBN 978-807399-407-05.

JANOTKA, Karel. *Venkovská turistika a agroturistika. Specifické segmenty cestovního ruchu*. Střední odborná škola cestovního ruchu s.r.o. Pardubice, 1999.

MALÁ, Vlasta. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997.

MORAVEC, Ivo, NOVOTNÝ Radek, FOLBERGEROVÁ Radmila, STŘÍBRNÁ Marie. *Venkovská turistika. Teoretická východiska a možnosti*. 1. vyd. České Budějovice: Centrum pro komunitní práci, 2006. ISBN: 80-86902-31-5.

NAVRÁTIL, Josef. *Návštěvník jako rozvojový faktor navštíveného místa. Aplikovaná geografie cestovního ruchu na příkladu vody v turistických regionech jižní Čechy a Šumava*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-87197-50-9.

NEDBAL, František. *Purkarec a spolek VLTAVAN. V proměně času*. 1. vyd. České Budějovice: Herbia s.r.o, 2012.

PARMOVÁ, Dagmar. *Provoz služeb v cestovním ruchu*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zemědělská fakulta České Budějovice, 2003. ISBN 80-7040-611-9.

STŘÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Profi Press, 2005. ISBN 80-86726-14-2.

ŠÍP, Jiří. *Technologie cestovního ruchu – doprava I*. 1.vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zemědělská fakulta České Budějovice, 1997. ISBN 80-7040-210-5.

ŠKODOVÁ PARMOVÁ, Dagmar. *Agroturistika*. 1. vyd. České Budějovice: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 987-80-7394-009-6.

VANĚCEK, Drahoš. *Agroturistika*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zemědělská fakulta České Budějovice, 1997. ISBN 80-7040-222-9.

VERBÍK, Antonín. *Purkarec. Minulost a socialistická přítomnost jihočeské obce*. České Budějovice: Městské muzeum v Týně nad Vltavou, 1983.

Elektronické zdroje:

Czech Tourism. *Didaktické podklady* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/3-vztah-mistnich-obyvatel-k-navstevnikum/>

Czech Tourism. *Lázeňství* [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/mark-komunikace/lazenstvi-1/>

Trasovnik. *Českokbudějovicko* [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: http://www.trasovnik.cz/k_jihoc/cesbud/cesbud.asp

Wikipedia. *Purkarec* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Purkarec>

Vltavani. *Spolek Vltavan* [online]. [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://vltavancechy.webmium.com/purkarec>

Kaple sv. Rozálie [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://www.veduta-nakladatelstvi.cz/download/1223627545cs_1_netradicni_tur_cile.pdf

Program regionální rozvoj. *Cyklostezka* [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/?projekt=cyklisticka-stezka-hluboka-nad-vltavou-ponesice>

Hluboká nad Vltavou. *Stará obora* [online]. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.hlubokanadvltavou.eu/turisticke-zajimavosti/36-obory?format=pdf>

Hluboká nad Vltavou. *Plavba po Vltavě* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.hluboka.cz/relaxace/jihoceska-plavebni-osobni-lodni-doprava>

Plavební komora. *Splavnění* [online]. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://paluba.eu/obsah/plavebni-komora-v-hluboke-nad-vltavou-byla-dokoncena-pripravuje-se-stavba-pristavu/>

Penzion Vltavan [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z:

<http://penzionvltavan.cz/index.html>

Penzion Vltavan [online]. [cit. 2013-04-11]. Dostupné z:

http://www.penzionpurkarec.cz/ubytovani-v-penzionu-pelikan_2.html

Ubytování. *Chalupa Purkarec* [online]. [cit. 2013-04-11]. Dostupné z:

<http://ubytovani.pampeliska.cz/purkarec/chalupa-CZ7220/>

Camping Purkarec [online]. [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: [http://camping-caravan-](http://camping-caravan-purkarec.freepage.cz/rybareni/)

[purkarec.freepage.cz/rybareni/](http://camping-caravan-purkarec.freepage.cz/rybareni/)

PŘÍLOHY

Příloha 1 Dotazník pro turisty

Příloha 2 Dotazník pro místní obyvatelé

Příloha 3 Dotazník pro místní podnikatele

Příloha 4 Otázky pro odborníka Ing. Novosada

Příloha 5 Foto dokumentace

Dotazník pro diplomovou práci

„Turismus ve venkovském prostoru – příklad obce Purkarec“

1. Pohlaví

muž žena

2. Věk

0-17 let 18-30 let 31-45 let 46-60 let víc než 60 let

3. Vzdělání

základní vyučen středoškolské bakalářské magisterské

4. Typ návštěvy

sportovní turistika (cykloturistika, in-line brusle)

pěší turistika

chalupaření

chataření

myslivost

ubytování, rekreace

houbaření

plavba lodí

návštěva památek

zimní sporty (běžecké lyžování, bruslení)

jiné

5. Počet strávených dní

1 den 2 dny 3 dny více než 3 dny

6. Pravidelná návštěva

ano ne

7. Charakter krajiny a kvalita přírody

spokojen spíše spokojen nespokojen spíše nespokojen nevím

8. Jak se Vám líbí lokalita?

spokojen spíše spokojen nespokojen spíše nespokojen nevím

9. Co Vám v této lokalitě chybělo / co jste postrádal/a? S čím jste byl/a, nebyl/a spokojen/a?

.....
.....
.....
.....

10. Ubytování

spokojen spíše spokojen nespokojen spíše nespokojen nevím
nevyužito

11. Stravování

spokojen spíše spokojen nespokojen spíše nespokojen nevím
nevyužito

12. Obyvatelé dané lokality jsou k turistickým aktivitám

vstřícní spíše vstřícní spíše nevstřícní nevstřícní nedokážu
posoudit

Dotazník pro diplomovou práci

„Turismus ve venkovském prostoru – příklad obce Purkarec“

1. Pohlaví

muž žena

2. Věk

0-17 let 18-30 let 31-45 let 46-60 let víc než 60 let

3. Vzdělání

základní vyučen/a středoškolské bakalářské magisterské

4. Zaměstnání

- Zaměstnanost

zaměstnaný

student

důchodce

nezaměstnaný

- Zaměstnaný

v obci

mimo obec

5. Jste spokojeni s fungováním obce?

Spokojen Spíše spokojen Nespokojen Spíše nespokojen Nevím

6. Vaše obec je turisty navštěvována

Vysoce

Průměrně

Nepravdělně pouze v rámci konání společenských, kulturních či sportovních akcí
(poutě, sportovní a jiné akce)

Zřídka, málo

7. Obtěžuje Vás turista v obci

Ano

Spíše ano

Nevadí

Spíše ne

Nevím

8. Přispěl nějakým způsobem nárůst turismu k proměně Vaší obce?

Ano

Ne

V případě, že jste odpověděl/a ano napište jak.

.....

9. Myslíte si, že turismus ovlivňuje přírodu v katastru Vaší obce?

Ano

Ne

V případě, že jste odpověděl/a ano napište jak.

.....

10. Jak kvalitní předpoklady existují v obci pro rozvoj cestovního ruchu?

- Charakter krajiny a kvalita přírody

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

- Dopravní dostupnost obce pro turisty (autobusové spoje, kvalita a hustota silnic)

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

- Kvalita stravovacích a ubytovacích zařízení (hospody, hotely, resturace)

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

- Celková atraktivita obce pro turisty (kulturní a sportovní zařízení, pořádané akce, tradice, památky)

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

11. Osoby podnikající v turistickém ruchu ve Vaší obci.

- Připívají podnikatelé k nárůstu zaměstnanosti v obci?

Ano Spíše ano Ne Nevím

- Myslíte si, že by bylo vhodné, aby podnikatelé více zapojovali místní obyvatele do rozhodování o realizaci vlastních plánů a aktivit?

Ano Spíše ano Ne Nevím

- Měli by podnikatelé více přispívat k zatraktivnění obce? (např. rozvoj dalších aktivit, infrastruktury atd.)

Ano Spíše ano Ne Nevím

- Považujete aktivitu místních podnikatelů přínosnou pro obec?

Ano Spíše ano Ne Nevím

12. Jaký máte názor na podnikatelské aktivity v oblasti cestovního ruchu ve Vaší obci?

.....

Dotazník pro diplomovou práci

„Turismus ve venkovském prostoru – příklad obce Purkarec“

1. Jaký druh služeb v oblasti cestovního ruchu poskytujete?

pohostinné služby

ubytovací služby

rekreační a sportovní vyžití

jiné.....

.....

2. Jste spokojen/a s fungováním obce jako takové?

Spokojen Spíše spokojen Nespokojen Spíše nespokojen Nevím

3. Váš podnik je turisty navštěvován:

nadprůměrně

průměrně

nepravidelně - pouze v rámci společenských, kulturních či sportovních akcí (pout', sportovní a jiné akce)

zřídka, málo

4. Máte pocit, že místní obyvatelé jsou k Vaším podnikatelským aktivitám vstřícní?

Ano

Spíše ano

Ne

Nevím

5. Myslíte si, že nárůst turismu přispěl nějakým způsobem k proměně Vaší obce?

Ano Ne

V případě, že jste odpověděl/a „ano“, napište jak.

.....

6. Myslíte si, že turismus ovlivňuje přírodu v katastru Vaší obce?

Ano Ne

V případě, že jste odpověděl/a „ano“, napište jak.

.....

7. Jak hodnotíte kvalitu obce v těchto oblastech?

- Charakter krajiny a kvalita přírody:

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

- Dopravní dostupnost obce pro turisty (autobusové spoje, kvalita a hustota silnic):

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

- Celková atraktivita obce pro turisty (kulturní a sportovní zařízení, společenské akce, památky):

Skvělá Dobrá Podprůměrná Špatná Velmi špatná

8. Myslíte si, že podnikatelé obecně vytvářejí dostatek nových pracovních míst pro místní obyvatele?

Ano Spíše ano Ne

9. Jaké skutečnosti by se měly dle Vaše názoru změnit, aby v obci vzniklo kvalitnější a příznivější podnikatelské prostředí?

.....

10. Ovlivňují Vaše podnikatelské aktivity „sezónní vlivy“?

Ano Ne

11. Jaké instrumenty používáte pro zmírnění ekonomických dopadů „sezónních vlivů“ na Vaše podnikání?

- flexibilní cenovou politiku
- rozšíření/zúžení palety služeb
- propagaci
- administrativní opatření

12. Využíváte pro rezervaci Vámi nabízených služeb webová stránka?

- Ano
- Ne

13. Hodláte své podnikatelské aktivity ve střednědobém časovém horizontu rozšířit?

- Ano
- Ne

V případě, že jste odpověděl/a „ano“, napište jak; v případě, že jste odpověděl/a „ne“, napište proč.

.....

14. Jakou délku pobytu preferují Vaši klienti?

- jeden den bez přenocování
- dvě až tři přenocování
- tři až šest přenocování

Rozhovor pro diplomovou práci

„Turismus ve venkovském prostoru – příklad obce Purkarec“

- 1. Domníváte se, že cestovní ruch nějakým způsobem ovlivňuje přírodu a živočichy v katastru obce?**
- 2. Myslíte si, že dochází k úspěšné adaptaci živočichů na turistiku?**
- 3. Může být/je turistika příčinou větších škod způsobených zvěří?**
- 4. K nárůstu turistiky v obci nepochybně přispělo vybudování cyklistické stezky z Hluboké nad Vltavou do Purkarce, jejíž větší část vede skrze lesy a okolo řeky Vltavy. Myslíte si, že tato stavba nějakým způsobem ovlivnila místní přírodu/živočišstvo?**
- 5. Myslíte si, že nárůst turistických aktivit přispěl k většímu znečištění životního prostředí v obci? Například v okolí řeky (rybáři), v lesích, pastvinách (cyklisté, pěší turisté, ale třeba i myslivci).**
- 6. Jaké druhy služeb zajišťujete turistům (myslivecký cestovní ruch) při návštěvě dané lokality?**
 - ✓ speciálního průvodce
 - ✓ transfer do místa lovu
 - ✓ ubytování a stravování
 - ✓ pojištění
- 7. Jaký je dle Vaše názoru poměr tuzemských a zahraničních hostů v oblasti mysliveckého cestovního ruchu?**

Příloha 5 Foto dokumentace

Foto č. 1: Kostel sv. Jiří

Zdroj: Vlastní

Foto č. 2: Cyklostezka „Hluboká nad Vltavou – Purkarec“

Zdroj: Vlastní

Foto č. 3: Karlův Hrádek

Zdroj: Vlastní

Foto č. 4: Karlův Hrádek

Zdroj: Vlastní

Foto č. 5: Vltavanský pomník, hospůdka „U Voraře“

Zdroj: Vlastní

Foto č. 6: Síň Voroplavby

Zdroj: Vlastní

Foto č. 7: Cyklostezka „Hluboká nad Vltavou – Purkarec“

Zdroj: Vlastní

Foto č. 8: Výhled na řeku, skála nad cyklostezkou

Zdroj: Vlastní

Foto č. 9: Hotel „Pelikán“ s restaurací

Zdroj: Vlastní

Foto č. 10: Obec Purkarec

Zdroj: Vlastní

Foto č. 11: Stoleté výročí spolku „Vltavan“ v Purkarci

Zdroj: Vlastní